

**Animacja
czytelnicza**

**Animacja
czytelnicza**

**Animacja
czytelnicza**

**Animacja
czytelnicza**

**Animacja
czytelnicza**

**Animacja
czytelnicza**

**Animacja
czytelnicza**

w bibliotekach dziecięcych w Euroregionie Karpackim

Perspektywy współpracy



KROŚNIĘNSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
W KROŚNIE

*Animacja czytelnicza
w bibliotekach dziecięcych
w Euroregionie Karpackim
– perspektywy współpracy*

Materiały z konferencji – Krosno, 30 maja 2006

KROSNO 2006

Redakcja
Teresa Leśniak

Korekta
Joanna Łach

Zdjęcia
Krośnieńska Biblioteka Publiczna

Projekt okładki
Stanisław Wójtowicz

ISBN 83-905155-6-3
ISBN 978-83-905155-6-4

Krośnieńska Oficyna Wydawnicza Sp. z o.o.
38-400 Krosno, ul. Powstańców Warszawskich 5

Spis treści

Wstęp. W. Belcik	5
L. Luhova <i>Książka i czytelnictwo dziecięce jako idea współpracy dzieci i dorosłych</i>	7
A. Popiková <i>Praca z dziećmi w Podduklińskiej Bibliotece w Svidniku</i>	13
A. Bihari <i>Uczenie dzieci bycia czytelnikami</i>	17
T. Leśniak <i>Popularyzacja dziedzictwa kulturowego pogranicza polsko-słowackiego na przykładzie projektów Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej</i>	28
L. Kloczkowska <i>Animacja czytelnictwa dziecięcego w bibliotekach Rzeszowa</i>	32
M. Kulpińska, D. Grzęda, M. Czuba <i>Biblioteka bez tajemnic</i>	40
M. Piekarska <i>Niezwykłe, ważne, ciekawe!, czyli o animacji dziecięcej</i>	46
E. Kuchta <i>Prezentacja „Rok Andersenowski”</i>	50
A. Metyk <i>Animacja czytelnicza w bibliotece</i>	54
D. Grzybek <i>Zajęcia animacyjne z dziećmi w ramach programu edukacyjno-wychowawczego „Dzieci poznają świat”</i>	55
B. Kruczkowska <i>Tradycja Spotkań Wtorkowych wobec oczekiwań dzieci</i>	58
M. Marciniak <i>Budowanie więzi czytelniczych</i>	62

Fotografie

CD-ROM

Power Point Viewer (plik PPVIEWER.exe)

Prezentacje multimedialne:

- *Czytelnik dziecięcy jest królem w naszej bibliotece* (plik *kniznica_presov.ppt*)
- *Animacja czytelnictwa dziecięcego w bibliotekach Rzeszowa* (plik *wimbp_rzeszow.ppt*)
- *Oddział dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie* (plik *mbp_lancut* + zestaw czcionek, plik *John Williams - Harry Potter Theme.mp3* w folderze *mbp_lancut*)
- *Oddział dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Aleksandra Fredry w Jarosławiu* (plik *mbp_jaroslaw.ppt*)
- *Działalność agend dziecięcych MBP w Mielcu* (plik *mbp_mielec.ppt*)

Zagadnienie animacji czytelnictwa dziecięcego jest od połowy lat 90. tematem często poruszonym na łamach prasy fachowej oraz w dyskusjach w środowisku bibliotekarzy.

Animację na dużą skalę stosują biblioteki dziecięce w Polsce, ale również zagranicą. Animacja w bibliotekach „to wszystkie rodzaje zajęć kulturalnych, które mają w konsekwencji doprowadzić dziecko do książki i czytelnictwa” (prof. J. Papuzińska).

Jakie są faktycznie rezultaty tych działań, jakie nowe formy zajęć wprowadzają w swoich placówkach bibliotekarze zajmujący się dziećmi? Te pytania postawiono przed uczestnikami konferencji, która odbyła się w Krośnieńskiej Bibliotece Publicznej w Krośnie 30 maja 2006 r. Organizatorzy zaprosili do udziału w tym forum bibliotekarzy ze Słowacji, Ukrainy i Węgier, by porównać doświadczenia krajów sąsiadujących z nami w omawianym zakresie. Chodziło także o rozpoznanie możliwości współpracy międzynarodowej, np. realizację wspólnych projektów adresowanych do dzieci i młodzieży.

Niniejsza publikacja - stanowiąca pokłosie konferencji - zawiera wszystkie wygłoszone i zaprezentowane w formie wizualnej referaty i komunikaty. Doświadczenia bibliotekarzy praktyków, omówienia zrealizowanych programów oraz pomysły i propozycje zajęć z dziećmi staną się być może inspiracją dla bibliotekarzy, którzy zechcą się z nimi zapoznać.

Konferencja została zorganizowana przez Krośnieńską Bibliotekę Publiczną, bez wsparcia sponsorów, toteż szczególne podziękowania należą się referentom za przygotowanie wystąpień oraz pracownikom Biblioteki w Krośnie, którzy odpowiadali za organizacyjną stronę konferencji.

W. Belcik

Larysa Luhowa

*Lwowska Obwodowa Biblioteka dla Dzieci
Lwów*

Książka i czytelnictwo dziecięce jako idea współpracy dzieci i dorosłych

Dynamiczny czas, w którym żyjemy, stale wpływa na naszą świadomość zawodową, zmusza nas do poszukiwania nowych rozwiązań służących realizacji misji głównej biblioteki dla dzieci: zaszczepieniu dzieciom zamiłowania do książki i czytania. Jak to zrobić w okresie „totalnej komputeryzacji”, szybkiego rozwoju kultury elektronicznej?

Pod koniec XX wieku biblioteki postradzieckie znalazły się w trudnej sytuacji, na rynku nie ukazywały się nowe książki. W bibliotekach zaczął panować swoisty kult „informacji”, który zmienił tradycyjną funkcję biblioteki dziecięcej, a wraz z nią istotę czytelnictwa dziecięcego. Czytanie służyło jedynie uzyskaniu informacji i zostało przyrównane do technologicznego procesu racjonalnego.

Priorytetem stało się czytanie literatury poradnikowej. Pojawiły się liczne wydania digestów, zbiorów gotowych opracowań i odpowiedzi na pytania umieszczone w programie szkolnym.

Absolutyzacja roli informacji spowodowała faktyczne odejście od pedagogicznego wpływu książki na dzieci. Ślepo naśladowując tendencje zachodnie, niektórzy bibliotekoznawcy zaczęli mówić: „Niechaj dzieci czytają to, co chcą, my musimy zaspokoić wszystkie ich żądania”. Potrzeby dzieci stały się najważniejsze, nieważny był charakter i rodzaj tych potrzeb. Na półkach w bibliotekach wystawione zostały bestsellery o podejrzanej jakości, a utwory klasyczne i wiersze znalazły się w magazynach bibliotecznych. Jak powiedziała jedna z naszych rosyjskich koleżanek: „Dobre książki poszły w underground”.

W telewizji pojawiła się agresywna reklama, zaczęto rozpowszechniać książki o podejrzanej jakości, nastąpiła komercjalizacja wydawnictw, pojawiły się też inne zjawiska negatywne.

Skutkiem tego na początku nowego tysiąclecia doszło do kryzysu czytelnictwa dziecięcego. Jego charakterystycznymi oznakami są: dziecięca niechęć do czytania, niechęć do dobrowolnego czytania literatury poważnej, niezdolność do samodzielnego, głębokiego rozumienia tekstów i opracowy-

wania informacji nabytej w czasie czytania. Korzystanie z gotowych tekstów z Internetu stało się normą.

Niestety, sytuacja ta jest charakterystyczna nie tylko dla naszego kraju, świadczą o tym badania. Obserwujemy, że w wielu krajach europejskich opracowywane są kompleksowe programy wspierające czytelnictwo, programy te często realizowane są na poziomie państwowym. Ogłaszane są rozmaite konkursy, akcje popularyzujące książkę dziecięcą i czytelnictwo dziecięce.

Również biblioteki dla dzieci na Ukrainie wieloma metodami aktywnie wspierają czytelnictwo dziecięce. Jak pracujemy z najmłodszymi - spróbujmy pokazać Państwu na przykładzie działań Lwowskiej Biblioteki Obwodowej dla Dzieci, którą reprezentuję na niniejszej konferencji. Opowiem Państwu o projektach i programach biblioteki, których celem jest popularyzacja książek i czytelnictwa.

Na początku przedstawię nasz poprzedni projekt, z którego jesteśmy bardzo dumni.

Od roku 1988 w bibliotece działa studium literackie „Źródło” (ukr. „Dzerelce”). Dwa razy w miesiącu z całego obwodu przychodzą do nas utalentowane dzieci, które piszą wiersze. Pod opieką znanej poetki lwowskiej Marii Ludkiewicz poznają tajemnice poetyckiego mistrzostwa, słuchają się nawzajem, krytykują, rozmawiają, szukają nowych rozwiązań. W naszym studium uczymy dzieci pisać własne wiersze. Badamy, co czytają młodzi poeci, organizujemy dla nich wycieczki do muzeów literackich (Nagujewyczi, gdzie urodził się Iwan Franko, Muzeum „Ruskiej Trójcy”, Muzeum Iwana Franki we Lwowie i in.), spotkania ze znanymi poetami, pisarzami i dziennikarzami.

Na naszą prośbę młodzi poeci biorą udział w różnych akcjach bibliotecznych, występują ze swoimi utworami przed innymi dziećmi. Wieloletnie nasze obserwacje potwierdzają, że wszyscy uczestnicy studium wyrastają na ludzi inteligentnych, o wysokiej kulturze duchowej, ludzi, którzy dużo czytają. Faktycznie wszystkie osoby przychodzące do naszego studium dostają się na wyższe uczelnie, przeważnie na wydziały filologii, dziennikarstwa Uniwersytetu Lwowskiego. Dawni nasi wychowankowie są obecnie zawodowymi pisarzami, poetami, piszą własne książki, są redaktorami. Uważamy, że przyczyniliśmy się do ich sukcesów w życiu osobistym.

W zeszłym roku przeprowadziliśmy lokalne badanie socjologiczne „Teren czytania”. Ankiety wypełniło 1.000 respondentów 64 bibliotek obwodu. Okazało się, że w naszej bibliotece następuje spadek aktywności czytelniczej uczniów klas piątych (dane ogólne potwierdziły tendencję spadkową w innych bibliotekach obwodu). Sytuacja ta powiązana jest z przejściem

na inny program nauczania w szkole średniej (w szkole podstawowej uczy jeden nauczyciel) oraz z dyferencjalną strukturą naszej biblioteki, w której istnieją oddzielne oddziały dla dzieci z przedszkola i uczniów szkoły podstawowej oraz starszych uczniów.

Aby poprawić tę sytuację, uruchomiony został program reklamowo-informacyjny „Piątoklasista”, którego realizacja rozpoczęła się w bieżącym roku.

Celem programu jest przystosowanie uczniów klas piątych do samodzielnego korzystania z biblioteki, wyrobienie w nich stałej potrzeby czytania i odwiedzania biblioteki przez całe życie.

Jak jest realizowany ten program?

Zanim przystąpiliśmy do realizacji projektu, przeprowadziliśmy analizę statystyczną liczby uczniów klas piątych w 10 szkołach miasta, które usytuowane są najbliżej biblioteki. Obliczyliśmy, że czytelnikami biblioteki jest mniej niż 35% uczniów. To bardzo mała liczba. Aby ją zwiększyć, opracowaliśmy pewien plan działań, które miały zachęcić uczniów klas piątych do korzystania z biblioteki. Zaczęliśmy od przeprowadzenia ankiety, wykonaliśmy też badanie formularzy czytelników. Podjęliśmy działania, które miały odpowiednio zareklamować bibliotekę: zorganizowaliśmy dla uczniów „wycieczkę” do naszej placówki. Na zebraniach rodzicielskich i na radach pedagogicznych analizowaliśmy stan czytelnictwa dzieci.

W maju, przed zakończeniem roku szkolnego, przeprowadziliśmy tak zwane „konferencje przekazowe”, podczas których dotychczasowych czytelników młodszego oddziału przekazaliśmy do starszego. Konferencje te były prawdziwymi świętami literackimi: nagrodziliśmy najlepszych czytelników, zorganizowaliśmy wystawę najchętniej czytanych książek, przeprowadziliśmy wiele konkursów i turniejów.

W czasie wakacji piątoklasiści będą aktywnie uczestniczyć w letnim programie czytania „Z książką na kanapie”. Odbędą się też szkolenia treningowe „Internet w szkole”, a na początku roku na uczniów klas piątych czekał będzie cykl konkursów pod wspólnym tytułem „Wiedza i tajemnice na półkach z książkami”.

Nowe pokolenie uzależnione jest od „totalnej komputeryzacji”. Co zrobić, żeby komputer nie spowodował całkowitego wyłączenia książki z kręgu zainteresowań współczesnych dzieci?

Pierwszoklasiści szkoły średniej nr 24 (jest to szkoła z polskim językiem nauczania) zostali uczestnikami naszego nowego projektu, klub dla dzieci „Smajlik”. Ideą tego klubu jest zachęcenie dzieci do czytania przez wykorzystanie Internetu i mediów oraz kształtowanie umiejętności krytycz-

nej oceny przeczytanych książek. Dzieci uczą się też poprawnego formułowanie swoich myśli, opanowują sztukę dyskusji. Formy działalności klubu są rozmaite: organizowane są przeglądy filmów i filmów rysunkowych realizowanych na podstawie utworów literackich, dyskusje dotyczące tych filmów, porównania z książkami, na podstawie których zostały sfilmowane. Przeprowadzane są również konkursy rysunkowe związane z ulubionymi książkami. Odbywają się też „wycieczki wirtualne” na strony pisarzy lub znanych bohaterów literackich. Dzieci poznają gry komputerowe i game-turnieje.

Nasze „Smajliki” brały udział w „Trójczarodziejskim turnieju Gogwordzkiej szkoły”, wędrowały „Na drugą stronę magicznej szafy” i wraz z bohaterami znalazły się w Narnii, odbyły wycieczkę wirtualną do Disneylandu oraz zobaczyły słynne filmy rysunkowe Disney’a i wiele innych. Wszystko to działo się w połączeniu z tradycyjnymi formami pracy bibliotecznej: przeglądami bibliograficznymi, konkursami dotyczącymi literatury, grami literackimi. Kierowniczką projektu sporządziła dla odwiedzających ten klub wykaz dziecięcych web-zasobów w języku polskim. To dopiero pierwsze kroki, ale mam nadzieję, że ten klub będzie się rozwijać wraz ze swoimi młodymi uczestnikami.

Pragniemy rozszerzyć wpływ biblioteki na wszystkie dzieci, dlatego naszą uwagę kierujemy też w stronę dzieci z ograniczeniami fizycznymi. Już wiele lat współpracujemy ze szkołą specjalną z internatem dla dzieci niewidomych. Aby dostarczyć książki dziecięce do tych, którzy odbierają świat tylko za pomocą słuchu i dotyku, opracowaliśmy autorski program biblioterapeutyczny pod tytułem „Dotyk”. Głównym celem programu jest sprzyjanie adaptacji socjalnej dzieci z wadami wzroku, harmonizacja ich świata wewnętrznego, rozwój zdolności twórczych przy pomocy książki. Aby podarować tym dzieciom radość czytania, wybraliśmy najlepsze książki dziecięcej literatury powszechnej, sporządziliśmy polecony wykaz literatury z poradami „Książka - maleńkie okienko do wielkiego świata”. Książki te czytali dzieciom wychowawcy, pedagodzy, rodzice, bibliotekarze, rozmawiali z nimi o przeczytanych książkach. Innym kierunkiem tego projektu stała się praca z grupami dzieci. Przeprowadziliśmy cały szereg przedsięwzięć, skierowanych nie tylko na rozszerzenie kręgu czytelników, ale i na rozwój nawyków komunikacyjnych, na pomoc w adaptacji dzieci niewidomych w środowisku dzieci zdrowych. Pomogły nam w tym gry sytuacyjne i rolowe, pogadanki, dzięki którym dzieci mogły odnaleźć się w otaczającym ich świecie. Dzięki bibliotekarzom i grze literackiej fantazji „Bohaterowie bajek Andersena naszymi gośćmi” dzieci zapoznały się z mało znanymi bajkami Andersena. Aby przeprowadzić wycieczkę etniczno-artystyczną po Ukrainie, wykonały olbrzymią pracę poszukiwawczą i nauczyły się licznych legend, bajek i pieśni ludowych. Praca z niewidomymi dziećmi zapoczątkowała

nowe formy działań: godziny literacko-aromaterapeutyczne, tekstologiczne, które zmuszają nas, widzących, na nowo spojrzeć na świat.

Przy realizacji niniejszego projektu wiele uwagi poświęciliśmy połączeniu muzyki i literatury. Dzieci uczestniczyły w wieczorach muzyki klasycznej „Droga prowadząca do Bacha”, „O Mozarcie, jesteś Bogiem!”, „Wycieczki literacko-muzyczne do przeszłości”, zobaczyły wystawę „Uklon Tobie, wielka Salomeo”. Niewidome dzieci co roku biorą też udział w charytatywnej akcji artystycznej „Bożonarodzeniowe spotkania w bibliotece”.

W celu adaptacji dzieci niewidomych w środowisku dzieci zdrowych, nawiązania kontaktów pomiędzy nimi, biblioteka przeprowadza duże akcje „Dzieci - dzieciom”, podczas których dzieci niewidome nie są pasywnymi słuchaczami, ale są aktywnymi uczestnikami koncertów. Wśród niewidomych dzieci znajdują się cudowni muzycy, deklamatorzy, śpiewacy. Ich prace twórcze często zdobią ściany biblioteki i wywołują zachwyt swoim mistrzostwem.

Program ten działa już 7 lat i w ciągu tego okresu cały czas przychodziły do nas niewidome dzieci, ufnie wyciągały dłonie, aby dotknąć i zobaczyć bibliotekę, książkę, a przez nią i cały świat.

Na początku swego wykładu mówiłam o kryzysie czytelnictwa, który pragną zwalczyć bibliotekarze z różnych krajów świata. W naszej bibliotece w celu popularyzacji czytelnictwa opracowany został projekt zatytułowany „Małe Forum Książki”.

Każdej jesieni we Lwowie odbywa się Forum Wydawców, w którym udział biorą setki wydawnictw z Ukrainy, Białorusi, Rosji, Polski. W te dni wraz z organizatorami Forum przeprowadzamy Festiwal czytelnictwa dziecięcego i konkurs „Najlepszy czytelnik roku”. Projekt trwa już trzy lata i stale poszerzamy jego zasięg. Obecnie dzieci z całej Ukrainy - zwycięzcy konkursów obwodowych - przyjeżdżają jesienią do Lwowa na święto literackie - Festiwal czytelnictwa dziecięcego „Książkomania”. Jest to największe wydarzenie w życiu literackim miasta i jesteśmy dumni z tego, że bierzemy w nim aktywny udział: przeprowadzamy prezentacje nowych książek i spotkania dzieci ze znanymi pisarzami dla dzieci, wydawcami. Dla dorosłych: nauczycieli, bibliotekarzy i wychowawców organizujemy okrągłe stoły - spotkania z wydawcami książek. W zeszłym roku przedsięwzięciem równoległym do Forum stała się ogólnoukraińska konferencja naukowo-praktyczna „Czytelnictwo dziecięce - fenomen i tradycja w XXI wieku” dla dyrektorów wszystkich bibliotek obwodowych dla dzieci z Ukrainy. Konferencja odbyła się w naszej bibliotece. Nasi koledzy mieli możliwość odwiedzić Forum, poznać współczesny rynek książki, porozmawiać na tematy dotyczące rynku wydawniczego i książek dla dzieci.

Dzieciom bardzo podoba się, kiedy dorośli zwracają się do nich z prośbą o pomoc. Już 4 lata zwracamy się do swoich najmłodszych czytelników, aby pomogli nam w wyborze najlepszego pisarza dziecięcego roku. Miniprojekt naszej biblioteki zatytułowany jest „Wielcy przyjaciele małych czytelników”. W ciągu roku niezależne jury dziecięce określa, kto z pisarzy lub z wydawców książek wart jest specjalnej nagrody biblioteki, nagrody „Wielki przyjaciel małych czytelników”. W ciągu roku popularyzujemy książki pisarzy związanych z naszym regionem, zapraszamy ich na spotkania z czytelnikami, a na koniec roku, w Dzień Świętego Mikołaja, uroczście odznaczamy tego, kogo sami czytelnicy określili najlepszym przyjacielem dzieci i biblioteki. Laureatami tej nagrody byli już: redaktor czasopisma dla dzieci „Świat Dziecka”, dwóch lwowskich pisarzy dla dzieci, a w bieżącym roku dzieci chcą przyznać nagrodę głównemu redaktorowi wydawnictwa A-Ba-Ba-Ga-La-Ma-Ga Iwanowi Małkowiczowi za to, że podarował ukraińskim czytelnikom Harry’ego Pottera.

Nasza konferencja dotyczy współpracy pomiędzy bibliotekami regionu. Uważam, że każdy z niniejszych projektów posiada otwarte granice. Zapraszamy więc wszystkich zainteresowanych do współpracy.

Niemożliwie jest zrelacjonowanie wszystkich naszych projektów i programów w tak krótkim czasie, ale na pewno można powiedzieć jedno: główną ideą wszystkich naszych poczynań jest współpraca bibliotekarza z dzieckiem, dlatego trzeba dążyć do tego, aby w wieku komputerów modne było czytanie książek - byłaby to idealna, prestiżowa sytuacja.

Anna Popiková

*Podduklianska Biblioteka
Svidnik*

Praca z dziećmi w Podduklińskiej Bibliotece w Svidniku

Powiatowe miasto Svidnik znajduje się u zbiegu rzek Ondavy i Ladomirki, między malowniczymi wierzchołkami Beskidu Niskiego w północno-wschodniej części Słowacji. Najstarsza wzmianka o Svidniku pochodzi z 1355 roku. W drugiej połowie XIV wieku wiodła przez Svidnik z okolicy naddunajskiej i potiskej ważna droga handlowa, tzw. szlak bursztynowy. Jej znaczenie przetrwało do czasów współczesnych, głównie z powodu ruchu tranzytowego samochodów ciężarowych na międzynarodowej trasie R4.

Svidnik pod względem charakteru zabudowy należy do miast młodych. Swój największy rozkwit przeżywał w latach 70. i 80. minionego wieku. Obecnie w Svidniku mieszka ponad 12 tys. obywateli.

Svidnik jest miastem przygranicznym współpracującym z Polską w sferze gospodarczej, kulturowej i społecznej. Jest centrum kultury narodowej Ukraińców - Rusinów wschodniej Słowacji, upowszechnianej przede wszystkim przez SNM - muzea ukraińsko-rusińskiej kultury, których ekspozycje znajdują się w centrum miasta, w Galerii Dezidera Millyho i w skansenie architektury ludowej. Zagraniczni turyści bardzo chętnie zwiedzają wewnętrzne i zewnętrzne ekspozycje historycznego muzeum wojskowego w Svidniku i Dukli. Znane są im również zabytki architektury ludowej: drewniane cerkwie greckokatolickie w okolicach Svidnika.

Polscy turyści w Svidniku korzystają z krytego basenu i kortów tenisowych, a w zimie z wyciągów narciarskich w Medved'om Šarbove, Nižnej Polianke i Vyšnom Komarniku.

Svidnik jest siedzibą wielu instytucji oświatowych i kulturalnych, są tu np.: dwa gimnazja, średnia przemysłowa szkoła odzieżowa, akademie handlowa, średnia szkoła medyczna, specjalistyczna szkoła mechaniczna i odzieżowa oraz szkoły językowe. W rozwój kultury w regionie aktywnie włącza się oświatowe centrum Svidnika - Podduklianska Biblioteka w Svidniku.

Ta właśnie uniwersalna biblioteka publiczna, główna biblioteka regionu, spełnia funkcję biblioteki miejskiej i powiatowej. Spełnia również funkcję centrum koordynacyjnego, metodycznego, bibliograficznego i oś-

wiatowego w regionie svidnickim. Dzięki dwóm bibliobusom już od 13 lat pełni swą służbę biblioteczną i informacyjną dla mieszkańców prowincji. Biblioteka działa ponad 50 lat. Obecnie dysponuje 94 tys. tomów dokumentów bibliotecznych.

Swoje usługi realizuje w ramach następujących działów:

- dział usług czytelniczych - wypożyczalnia centralna,
- dział literatury pięknej i naukowej dla młodzieży i dorosłych,
- dział literatury pięknej i naukowej dla dzieci,
- dział literatury muzycznej i historii sztuki,
- dział usług informacyjno-bibliograficznych, literatury regionalnej i automatyzacji.

Biblioteka zatrudnia 20 pracowników merytorycznych. Wyposażona jest w komputery. Swoim czytelnikom i innym użytkownikom umożliwia dostęp do Internetu. W czasie, kiedy współczesny człowiek może w kilka minut dowiedzieć się o tym, co się dzieje w jego kraju, na świecie, w jego mieście czy w innym miejscu, nasuwa się pytanie, czy aby najważniejsza rola w obszarze intelektualnego wychowania społeczeństwa przypada nadal książce i czytaniu.

Należy znaleźć odpowiedź na pytanie o miejsce literatury w rozwoju aktywności intelektualnej czytelnika ze zwróceniem szczególnej uwagi na czytelnika dziecięcego. Tej problematyce należy poświęcić wiele uwagi, szczególnie w odniesieniu do zagadnienia: dzieci - młodzież - książka - informacja.

To zadanie w naszej bibliotece realizuje samodzielny dział dla dzieci oraz dział bibliograficzny, który prowadzi między innymi działalność wydawniczą nastawioną na wydawanie bibliografii dla dzieci i młodzieży.

Z różnorodnej i bogatej działalności wydawniczej działu bibliograficznego poświęconej dzieciom, warto przypomnieć takie tytuły bibliografii dziecięcej jak na przykład: *Autorzy książki dziecięcej*, w której przedstawiono 10 słowackich, czeskich i światowych autorów książek dla dzieci. Tą właśnie bibliografią interesowały się nie tylko dzieci, ale także nauczyciele szkół podstawowych.

Powszechnym zainteresowaniem wśród dzieci cieszyła się także bibliografia *Ilustratorów książki dziecięcej*, w której zaprezentowano czytelnikom 31 słowackich ilustratorów z ich krótkimi biografiami i spisem książek, które ilustrowali. Bibliografia wzbogacona była wybranymi ilustracjami przedstawionych autorów. Kolejna bibliografia, *Hadam (zgadywanki)*, zawierająca 200 zagadek, miała dwa wydania.

Potem wydawano następujące bibliografie: *Przysłowia i porzekadła, Przepowiednie i przesady* (ukazały się w dwóch wydaniach), *Perelki ze szkolnych ławek*. Do serii tych bibliografii trzeba zaliczyć również beztekstowe ulotki bibliograficzne w formie zakładki. Ciekawy był także popularnohistoryczny wybór dowcipów i rysunków o książkach i bibliotekach pt.: *Dowcipnie o książkach, bibliotekach i ludziach książki* oraz zbiór karykatur naszego rodaka Jana Halčika zatytułowany: *Kłopoty karykaturzysty Jana Halčika*. Bardzo ważne jest świadome wykorzystywanie wszystkich tych bibliografii przez czytelników, pedagogów i bibliotekarki działu dziecięcego, np. przy organizowaniu spotkań, konkursów, omawianiu nowości itp.

Jedną z głównych form kulturalno-społecznych podejmowanych przez dział dziecięcy pozostaje w dalszym ciągu wychowanie informacyjne, poprzez które przygotowujemy uczniów do tego, aby wiedzieli, jak samodzielnie korzystać z książek, czasopism, zasobów bibliotecznych, katalogów elektronicznych on line itp.

Zajęcia z wychowania informacyjnego prowadzone są już z przedszkolakami; odbywają się one pod hasłem *Skrzat zwraca się do dzieci*. Dla uczniów z młodszych klas szkoły podstawowej wychowanie informacyjne przebiega pod hasłem *Już wiem, gdzie i jak* i połączone jest z uroczystym zapisem pierwszoklasistów do biblioteki. Starsi uczniowie uczestniczą w wychowaniu informacyjnym zatytułowanym: *O książkach i bibliotece trochę inaczej*.

Ważne miejsce w działalności działu dziecięcego zajmują imprezy wychowawcze i kulturalno-społeczne, które dzięki swojej popularności stały się cykliczne. Tak jak organizowany już po raz jedenasty konkurs *Literacki Svidnik Pavloviča*, nazwany tak na cześć wieszczki narodowego A. Pavloviča, który żył i aktywnie działał w naszym regionie w drugiej połowie XIX wieku. Tradycyjnie już do udziału w tym konkursie zgłaszają się uczniowie, studenci i dorośli, którzy składają prace literackie w języku słowackim, ukraińskim i rosyjskim.

Dla uczniów klas V-IX szkół podstawowych corocznie przygotowujemy konkurs pod nazwą „*Król czytelników*”. Każdą szkołę może reprezentować tylko jeden zawodnik. Konkurs odbywa się w następujących kategoriach: literatura, biblioteka i region.

Już od 9 lat uczniowie współzawodniczą w konkursie *W krainie książek*, organizowanym dla szkolnych klubów przy szkołach podstawowych. Jest to konkurs plastyczny, w którym dzieci mają możliwość narysowania albo wykonania ulubionych postaci z przeczytanych książek.

Z okazji *miesiąca szacunku dla starszych osób* (październik) organizujemy spotkanie pod nazwą *Trzeba wiedzieć, co wypada*, a z okazji Mię-

dzynarodowego Dnia Zwierząt (4 października) ze szkolnymi klubami przy szkołach podstawowych organizujemy quizy i konkursy tematyczne o życiu i ochronie zwierząt. W Dniu Ziemi co roku organizowany jest „konkurs rysunkowy na chodnikach” zatytułowany *Czysta planeta*.

Do nowych pomysłów realizowanych z uczniami klas pierwszych szkół podstawowych zaliczyć można: *Czytajmy z Osmiankom*, *Maraton czytelnicy*, *Przedświąteczne spotkanie przy choince*. Dla dzieci z przedszkoli organizuje się czytanie bajek *Z Babcią Marią*. Sprawdzone są też wspólne, planowane raz w miesiącu, nieokreślone czasowo akcje przedszkoli z bibliotekami.

Od 1995 roku w czasie letnich wakacji regularnie organizowany jest tygodniowy obóz w terenie, podczas którego uczniowie poznają zabytki regionu, ćwiczą bystrość i zręczność przy rozwiązywaniu łamigłówek, krzyżówek i zagadek. Od 2002 roku podobne pomysły realizowane są w formie przedpołudniowych spotkań w *Klubie Juniora*, w każdą środę podczas wakacji letnich.

Dla dzieci z domu dziecka i specjalnej szkoły podstawowej regularnie przygotowywane są wspólne pogadanki na aktualne tematy, np. w kwietniu: *Miesiąc lasów*, *Chroń swoje zdrowie*, *Książka - najlepszy przyjaciel człowieka*.

W ramach współpracy partnerskiej ze szkołami podstawowymi przygotowywane są na żądanie różne spotkania, np. o książkach: R. Morica *Z myśliwskiej torby*, M. Durickovej *Danka i Janka*, K. Jarunkovej *Włóczęga*, K. Čapka *Bajka o piesku i niedźwiadku*, T. Janowic *Bajkowe warząchwie*. Dla dzieci ze szkół podstawowych organizowane są spotkania z okazji Dnia Matki, Międzynarodowego Dnia Dziecka i in.

Już od 7 lat nasza biblioteka współorganizuje *Tydzień Słowackich Bibliotek*. Przygotowuje różnorodne imprezy dla dzieci z wszystkich kategorii wiekowych. Działania te reklamowane są na stronie internetowej Biblioteki, w ten sposób docierają do szerokiej publiczności.

Mamy również doświadczenia w zakresie współpracy międzynarodowej. Nawiązaliśmy kontakty z Krośnieńską Biblioteką. Przygotowaliśmy konkurs, podczas którego dzieci musiały wykazać się wiedzą o kraju przyjaciół. Zorganizowaliśmy też wymianę młodzieży. Czynnikiem ograniczającym szerszą współpracę jest brak źródeł finansowania. Wierzymy, że w przyszłości ten stan poprawi się dzięki wykorzystaniu funduszy europejskich, przeznaczonych na wzmocnienie współpracy przygranicznej.

Albertné Bihari

*Wojewódzka i Miejska Biblioteka im. Zsigmonda Móricza
Nyíregyháza*

Uczenie dzieci bycia czytelnikami

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zsigmonda Móricza została założona w 1952 roku, do obecnej siedziby, w której właśnie zakończono rozbudowę i remont, przeprowadziła się w 1975 roku. Po dwóch latach świadczenia usług poza biblioteką, 1 grudnia 2005 r. nowoczesna biblioteka, jedna z najnowocześniejszych instytucji w Europie Środkowej, powiększona do 150 m² i wyposażona w technologię XXI wieku otworzyła swe podwoje dla zainteresowanych.

Jest zarówno największą biblioteką publiczną w województwie Szabolcs-Szatmár-Bereg, jak i największym bibliotecznym ośrodkiem informacyjnym w Nyíregyháza. Jest finansowana przez samorząd miasta Nyíregyháza i wspomagana przez samorząd województwa Szabolcs-Szatmár-Bereg.

Miejska Biblioteka w Nyháza połączona została z Biblioteką Wojewódzką w 1994 roku i łącznie z 10 filiami stanowi znaczące źródło usług bibliotecznych dla ok. 120 tys. mieszkańców. Nyháza jest miastem uczących się: do 40 szkół uczęszcza 30 tys. uczniów i studentów. Jeśli chodzi o użytkowników, należy wspomnieć uczniów szkół podstawowych i średnich, studentów i wykładowców jako podstawową grupę determinującą życie intelektualne miasta. Dorośli przychodzą do biblioteki i jej filii z różnymi potrzebami - uczenia się, pozyskiwania informacji, rozrywki, samokształcenia. W 2002 roku, ostatnim „roku pokoju” zarejestrowaliśmy 19.602 czytelników, tj. 16,7% mieszkańców miasta.

Oddział dla Dzieci funkcjonuje jako część Działu Informacji na powierzchni 1.200 m². Do jego zadań należy rozwój czytelnictwa i uczenie korzystania z biblioteki mieszkańców Nyíregyháza i województwa do 14. roku życia oraz organizowanie działalności kulturalnej, inspirowanie samokształcenia. W 2002 roku zarejestrowaliśmy 3.808 dzieci, co stanowi 32,8% dzieci mieszkających w Nyháza.

Jeśli chodzi o mnie, pracę w tym dziale rozpoczęłam w 1985 roku jako kierownik i pracowałam na tym stanowisku do 1 stycznia 2001 r. Obecnie jestem zastępcą dyrektora, ale także aktywnie zajmuję się Oddziałem dla Dzieci.

W moim referacie chciałabym przedstawić rolę biblioteki dziecięcej w kształtowaniu postaw czytelniczych młodzieży szkolnej.

*„... Książki nie są nudne,
czytanie należy do najbardziej interesujących możliwości życia,
ale powinno się do tego przyzwyczajać”.*

Wybrałam tę myśl Gézy Hegedúsa jako motto mojego wystąpienia, ponieważ uważam ją za prawdziwą. Wdrażanie i rozbudzanie zainteresowań czytelniczych jest podstawowym zadaniem, od którego należy zaczynać tak szybko, jak to możliwe. Bardzo znacząca jest tu zarówno rola rodziny, jak i edukacyjna rola przedszkola i szkół kształtujących postawę czytelniczą.

Następne etapy, obok edukacji instytucjonalnej, są realizowane przez inne środowiska, organizacje społeczne i instytucje. Spośród nich najważniejsze są biblioteki, ale one nie są w stanie objąć tym obowiązkiem wszystkich uczniów, bez nich jednak jego realizacja jest niewyobrażalna. Możliwości biblioteki dziecięcej są ograniczone, ponieważ może ona zetknąć się tylko z dziećmi umotywowanymi przez dwa środowiska - szkołę i rodzinę. Współpracując z rodzicami my, bibliotekarze dziecięcy, możemy wiele zdziałać, by uczniowie stali się czytelnikami, ale efekty tego działania nie są tak dobre, jak w grupie dzieci wychowanych w środowisku doceniającym książki, w którym rzeczą naturalną jest je mieć i regularnie czytać. Jak powiedział Amicis: *Posiadanie domowej biblioteki zdecydowało o losie wielu ludzi*. Rezultaty osiągnięte przez rodzinę może wzmocnić szkoła, na której z kolei bazuje biblioteka.

Spróbuję przybliżyć Państwu temat, w jaki sposób radzimy sobie z tym zadaniem, jak przyciągamy dzieci do biblioteki, jakie stosujemy metody, by umotywować dzieci do czytania.

W związku z tym chciałabym powiedzieć o działaniach, które mają pomóc dzieciom stać się czytelnikami, jak również rozwinąć ich kulturę czytelniczą. Jestem upoważniona, by omówić je na podstawie naszych własnych doświadczeń.

Oddział dla Dzieci Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki im. Zsigmonda Móricza od dziesięcioleci współpracuje z 12 przedszkolami, 30 szkołami podstawowymi, ale bliższe związki utrzymuje z 6 szkołami i 4 przedszkolami w otoczeniu biblioteki. W naszej metodyce, w ramach warsztatów dla bibliotekarzy dziecięcych województwa Szabolcs-Szatmár-Bereg mamy ożywione kontakty z okolicznymi bibliotekami i szkołami. Teraz chciałabym omówić nasze związki z lokalnymi szkołami, podkreślając najważniejsze działania.

Główne obszary naszej współpracy to:

- lekcje biblioteczne, warsztaty nt. jak korzystać z książek i biblioteki,
- ogłaszanie konkursów, „zapiski czytelników”, konkursy,
- realizacja programów.

Warsztaty

Warsztaty są skutecznym obszarem współpracy ze szkołami, przyciągają czytelników, cieszą się powodzeniem wśród nauczycieli i uczniów.

Oprócz lekcji bibliotecznych organizujemy zajęcia przygotowujące zarówno do korzystania z książki i biblioteki, jak i zajęcia w czasie wolnym, niekoniecznie związane z edukacją.

Te zajęcia są prowadzone w ciągu roku szkolnego. Dwa razy w roku wysyłamy do dyrektorów szkół, bibliotekarzy i organizatorów wolnego czasu oferty uwzględniające programy nauczania lokalnych szkół. Prosimy szkoły o przedyskutowanie ofert z nauczycielami i informację o planowanych warsztatach, byśmy mogli również planować z wyprzedzeniem. Następnie omawiamy z nauczycielem zarówno temat zajęć, metodę, jak i sposób przygotowania dzieci. W przypadku niewystarczającej liczby książek w bibliotece szkolnej dostarczamy zgodnie z potrzebą odpowiednią literaturę. Informujemy także nauczycieli o tym, że chętnie zorganizujemy zajęcia zaproponowane przez nich, nawet wykraczające poza program. Niestety, niewielu nauczycieli korzysta z tej możliwości.

Chciałabym przedstawić teraz najpopularniejsze formy zajęć.

Klasy czy grupy odwiedzające bibliotekę po raz pierwszy są rutynowo wprowadzane do biblioteki, a potem - jeżeli starczy czasu - uczestniczą w zajęciach.

Bardzo popularne jest omawianie różnych tematów (np. literatura ludowa) czy powtórki (np. życie stronników Karola I w czasie wojny domowej), także obejmujących kulturę (np. Król Maciej i jego czasy).

Przygotowując dany temat, staramy się zajmować wszystkimi jego aspektami, literaturą, muzyką, sztuką. Przyprawiani do nas uczniowie mają do dyspozycji więcej książek niż w bibliotece szkolnej - temat omawiany jest więc bardziej całościowo (np. na zajęciach zatytułowanych „Wiosna w sztuce” zajmujemy się literaturą, muzyką i sztukami plastycznymi). Istotna jest również różnorodność stosowanych metod (drama, warsztaty, wystawki książek).

Szczególną uwagę poświęcamy połączeniu wydarzeń, opisowi postaci, których nie ma w programach szkolnych oraz nakłanianiu dzieci do czytania i odkrywania zapomnianych, a wartościowych dzieł literatury pięknej.

Jako przykład chciałabym wspomnieć lekcję biblioteczną zatytułowaną „Gdzie są nasze groby...” o dziecięcych bohaterach z okresu rewolucji węgierskiej i wojny o niepodległość w latach 1848-49. Te zajęcia były oparte na książce Józsefa Rakó *Dziecięcy bohaterowie wojny o niepodległość*. Korzystając z ilustracji w książce, przygotowałam plakat o dzieciach i związanych z nimi zdarzeniach, aby pokazać ich bohaterskie czyny, następnie przeczytałam interesujące fragmenty opowiadań i powieści o dziecięcych bohaterach, polecając książki: *Legendy czasu wojny o niepodległość* i *Bohaterowie* Victora Rákosi oraz *Zmurszałe drewniane krzyże*. Po przeczytaniu lektur dyskutowaliśmy o motywacji i sławie ich czynów oraz o przesłaniu do współczesnych.

Popularne są także lekcje o życiu i twórczości pisarza. We wszystkich przypadkach zajęcia opierają się na książce związanej z tematem. Fragmenty opowiadań i baśni są czytane na głos przez dzieci oraz przez nie ilustrowane.

Jako przykład mogę podać zajęcia zaznajamiające z książką Évy Janikovszky *Gdybym był dorosły*. Po zapoznaniu z biografią pisarki, przeczytałam fragmenty książki *Jestem już przedszkolakiem*, pokazując ilustracje z książki, co stworzyło przyjemną atmosferę. Potem wybrałam fragment książki *Jestem już uczniem*, w treść której dzieci mogą być wprowadzone metodą „pytanie - odpowiedź”, co nadaje zajęciom formę żartobliwą. Następnie opowieść zatytułowaną *Do kogo to dziecko jest podobne?* odegrały dzieci (tekst otrzymały wcześniej), a potem odbyła się dyskusja. Przed przeczytaniem *Gdybym był dorosły* dzieci otrzymały polecenie, aby zwrócić uwagę na to, jaki powinien być człowiek dorosły i czy dorosły bohater odpowiednio się zachowywał. Dzieci chętnie poprawiają błędy i wypowiadają się na temat, jaki powinien być człowiek dorosły.

Cenimy sobie, że po zajęciach dzieci chętnie czytają zaprezentowane i inne książki polecanego autora.

Dzieci lubią zajęcia w formie zabawy, nie związane z programem szkolnym. Np. zajęcia pt. „Gra w kłamstwa” polegają na dyskusji na temat różnic między kłamstwem a „białym” kłamstwem. Aby wzbudzić zainteresowanie, czytam pierwszy fragment opowieści, a dzieci mają znaleźć najbardziej skuteczne i właściwe zakończenie. Dzieci mają bogatą fantazję i jest wspaniałym doświadczeniem słuchać ich coraz bardziej dowcipnych pomysłów.

Potem na podstawie zbioru *Wierzę, jeżeli chcę* dzieci przedstawiają *Mówiąc prawdę* i *Grę w kłamstwa*. Po omówieniu zajęć są proszone o wymyślenie fantastycznej historii, a następnie opowiedzenie jej lub odegranie w formie scenki. Po wysłuchaniu historyjek odgrywamy bajkę o *Królu Macieju i prawdziwym pasterzu* Gyuli Illyésa. Dzieci wcześniej przygotowały scenografię i rekwizyty z kartonu.

Jak wynika z moich doświadczeń, ta zabawa rozwija fantazję i wyobraźnię i bez atmosfery pouczania dzieci przyswajają sobie zasadę mówienia prawdy, jak również uczestniczą w pełnych fantazji i przyjemności zabawach w *opowiadanie kłamstw*.

Jeśli chodzi o warsztaty *Korzystanie z książki i biblioteki*, mając na uwadze wymagania narodowego programu nauczania, dostosowujemy nasze pomysły do bibliotek szkolnych, a w rezultacie zgadzamy się nie ingerować w proces kształcenia, ale organizujemy lekcje i zajęcia, wykorzystując biblioteki dla wspomagania uczenia, stosując zabawowe formy zajęć oparte na wiedzy wyniesionej z biblioteki szkolnej.

Zajęcia w formie zabawy są kontynuowane z wykorzystaniem podręczników i katalogów - co wygląda inaczej niż w bibliotece szkolnej, ponieważ stosuje się bardziej urozmaicone metody.

Nasz Oddział dla Dzieci od dziesięcioleci gromadzi wartościowe materiały o historii, gospodarce i kulturze kraju. W narodowym programie nauczania podkreśla się, że proces uczenia powinien uwzględniać wiek dziecka, zatem biblioteki powinny współuczestniczyć w przybliżaniu lokalnej historii, powinny też spełniać większą rolę w tym zakresie.

Wprowadzamy to w formie cyklicznych zajęć dla dzieci w wieku 4-7 lat, podczas których prezentujemy wiedzę o województwie Szabolcs-Szatmár-Bereg i Nyháza. Popularnością cieszą się warsztaty o życiu i twórczości pisarzy, poetów pochodzących z województwa: Zsigmonda Móricza, Mihálja Vácia, Gyuli Krúdy.

Tematami zajęć (oddzielnie dla województwa i Nyháza) są historia, gospodarka, zabytki historii i sztuki, literatura, literatura ludowa i znani ludzie. Zachęcamy dzieci do samodzielnego przestudiowania wcześniej rozdanych materiałów, a następnie wspólnie dyskutujemy o rezultatach. Nasza biblioteka posiada wyodrębniony, wieloegzemplarzowy zbiór książek na temat historii lokalnej. W celu uzyskania szczegółowych informacji dzieci mogą korzystać z biblioteki dla dorosłych. Dzieci mogą podzielić się swymi doświadczeniami i wiedzą podczas konkursu historycznego o mieście, który kończy cykl zajęć (uczestniczą w nim miejscowe szkoły). Sądzę, że największą korzyścią tych warsztatów jest obecność dzieci, które nigdy z wła-

snej woli nie przyszłyby do biblioteki. 60% dzieci uczestniczących w zajęciach zapisuje się do biblioteki, a 30% zostaje stałymi czytelnikami.

Jak wynika z naszych doświadczeń, dzieci zamknięte w sobie podczas zajęć stają się bardziej aktywne dzięki przyjaznej atmosferze, którą stwarzamy.

Nawet kilka tygodni po zakończeniu zajęć wzrasta zainteresowanie poetami lub tematami związanymi z literaturą. Sądzę, że największym osiągnięciem jest to, że potrafimy pobudzić zainteresowanie. Jeżeli pobudzimy ciekawość i będziemy ją podtrzymywać, możemy być pewni, że liczba czytelników będzie stale rosła.

Duży nacisk kładziemy na indywidualną pracę z dziećmi. Oprócz słownego polecenia książek prosimy studentów o pisemne wyrażanie opinii w formie krótkiej rekomendacji. Wywieszamy je potem na tablicy ph. *Mnie się podobało, przeczytaj*, która znajduje się w bibliotece dla dzieci, pobudzając w ten sposób zainteresowanie czytaniem. Dzięki temu wiele dzieci znajduje przyjemność w czytaniu, co potwierdzają opinie przedstawicieli tej grupy wiekowej.

Aby spopularyzować literaturę współczesną i mniej znaną, rozpoczęliśmy akcję „To dobre do czytania”. Co miesiąc zadajemy 3-4 pytania na temat bohaterów i fabuły opowiadania, powieści, czy 6 książek wartych przeczytania. Polecane książki są odpowiednio dobrane dla młodszych i starszych uczniów. Odpowiedzi składa się w skrzynce „quiz”, która jest w bibliotece. Dzieci, które przeczytają najwięcej książek i udzielą najwięcej prawidłowych odpowiedzi otrzymują w nagrodę książki. Sądzę, że podoba się im ten sposób polecenia książek, ponieważ odpowiedzi są ambitne i dowcipne.

„Zapiski czytelników”, konkursy

Do tradycji, kontynuowanej od dziesięcioleci, która pokazuje, że sposoby przyciągania dzieci do czytania poprzez zachęcanie ich do pracy własnej są niezbędnym obowiązkiem, należą „zapiski czytelników” i konkursy talentów. Nasz główny cel to wzmocnienie tego, czego dzieci nauczyły się poza szkołą, rozbudzanie zainteresowań, rozwijanie kreatywności, jak również zachęcanie do uczenia się w bibliotece.

Tematy zapisków czytelników są ogłaszane corocznie i są związane z ważnymi wydarzeniami historycznymi (np. w roku milenijnym konkurs zatytułowany był *Przesłanie stulecia*) czy rocznicami znanych ludzi (np. Ferenc Móra).

W 1998 roku dla uczczenia 150. rocznicy rewolucji węgierskiej i wojny o niepodległość ogłosiliśmy wspólnie ze Stowarzyszeniem Wędrowni Dzieci i Młodzież oraz Muzeum Literatury im. Petőfiego konkurs ph. *Trąbka gra i warczy bęben*. Regulamin konkursu wydrukowano w 600 egz., a konkurs rozpropagowano w wielu środowiskach. Stowarzyszenie objęło swój region, biblioteka terytorium odpowiedzialności metodycznej, tj. miasta i 54 wsie. Informowaliśmy dzieci w czasie warsztatów i podczas indywidualnych rozmów. Wykorzystaliśmy media. Regulamin obejmował cztery główne tematy:

- I. Od dni sławnych bitew (jeźdźcy, twierdze, bitwy)
- II. Jestem słynnym żołnierzem mojego narodu (bohaterowie, bohaterowie dziecięcy)
- III. Minione cuda, przeszłe czary (wojna o niepodległość w sztuce)
- IV. Województwo Szabolcs-Szatmár-Bereg a węgierska wojna o niepodległość

Ćwiczenia i pytania związane z powyższymi tematami obejmowały: rozpoznawanie obrazków (przedmioty, narzędzia, rzeźby i obrazy z epoki), chronologię (wydarzenia historyczne), rozpoznawanie cytatów, quiz, porównywanie przedmiotów, studiowanie historii lokalnej. Zaprosiłam dzieci na wymyśloną podróż ph. „Będąc dzieckiem w czasie wojny o niepodległość”, aby przekonać się o ich kreatywności. Poznałam wielu młodych poetów, ponieważ zachęciłam ich też do pisania wierszy.

Sukces konkursu był duży, otrzymaliśmy bowiem 482 wartościowe dzieła. Kluczem oceny był system punktowy (maksimum 115 punktów). 60% prac uzyskało ocenę 90-115 punktów, 70 uczestników nagrodziliśmy książkami. Niezapomniane było ogłoszenie wyników ze względu na program połączony z tematem. Uroczystość odbywała się równocześnie z *Miesiącem Książki Dziecięcej* i miała miejsce w sali, gdzie wystawione były rysunki wykonane na konkurs ph. „Naprzód żołnierze, naprzód Węgrzy”. Po rozdaniu nagród András Jósa, historyk i muzeolog z Muzeum w Nyháza, wygłosił interesującą prelekcję o jeźdźcach z województwa Szabolcs-Szatmár-Bereg uczestniczących w wojnie o niepodległość w latach 1848-49. Potem dzieci bawił zespół Garabonciás. Pozytywne opinie rodziców i nauczycieli utwierdziły nas w przekonaniu, że powinniśmy wykorzystać tę metodę w przyszłości. Wzrosło zainteresowanie dzieci, chęć do czytania, dzieci zostały zachęczone do aktywności i samodzielnego pozyskiwania informacji, rozumienia ich i wykorzystania.

Zachęcenie „zapiskami czytelników”, poznawszy ducha rywalizacji i upodobanie dzieci do zabaw, zaproponowaliśmy im wykonanie dwa razy w roku folderu w formie książek. Tematycznie połączyliśmy je ze świętami

(np. Wielkanocy), rocznicami (np. męczennicy Aradu) czy współczesnymi wydarzeniami. Naszym celem jest skłonienie dzieci do czytania książek, których nie znają, znają bardzo słabo lub nie przeczytałyby ich wcale.

Dzieci, które lubią tworzyć, zawsze mają tu możliwość rozwijania swoich zdolności. Współpracując z Wojewódzkim Instytutem Pedagogicznym, bibliotekami: wojewódzką, lokalnymi, szkolnymi i stowarzyszeniami w szkołach podstawowych, ogłaszamy konkursy czytelnicze, także literackie. Sądzimy, że te różnorodne działania pomagają dzieciom rozwijać osobowość i zdolności osób nieprzeciętnych, a tych z mniejszymi zdolnościami zachęcają do doskonalenia się. Z okazji 150. rocznicy urodzin Kálmána Mikszátha ogłosiliśmy dla czytelników naszych bibliotek w wieku 7-8 lat konkurs na opowiadanie ph. *Na wzór Mikszátha*. Poszukiwaliśmy „potomków” pisarza, ponieważ naszym celem było skłonienie dzieci do pisania w stylu pisarza skeczy, relacji czy jambów na bieżące tematy polityczne, ekonomiczne, nieprawidłowości społeczne. Sugerowaliśmy następujące tematy: nieprawidłowości w parlamencie, megalomania, popisywanie się, biurokracja, antagonizmy i agresja w szkołach. Poleciliśmy pięć utworów (*Władza Balóthya, Walnięta głowa, Balustrada, Śniadanie ministra finansów, Statystyka*). Podziwialiśmy zainteresowanie dzieci, wybór różnorodnych tematów i znajomość oryginalnych utworów pisarza, pełne fantazji tytuły np. *Piękny na zewnątrz, ale pusty w środku, Ciężki dzień w sejmie, Odwiedzając nowobogackiego, Świnia biedaka*.

Planujemy wydanie antologii najlepszych prac razem z najlepszymi pracami z poprzednich konkursów: poetyckiego i science-fiction.

Dzieci mogą uczestniczyć w przygotowaniu quizu książkowego i prac pod warunkiem, że mają 3-8 lat i uczęszczają do miejscowych szkół lub są z terenu województwa i są czytelnikami biblioteki.

Reklamujemy się w różny sposób, przez lokalne media (radio, telewizję, gazety), w czasie indywidualnych spotkań w bibliotece. Najskuteczniejszą reklamą był kontakt z nauczycielem danego przedmiotu, który zna potrzeby dzieci, ocenia je, a potem uczestniczy w zbieraniu prac.

Trzy czwarte zebranych zapisków czytelników, zeszytów konkursowych mogliśmy uznać za satysfakcjonujące. Prawie wszyscy uczniowie szkół osiedlowych przygotowali prace na dobrym poziomie. Największe zainteresowanie konkursami okazywali uczniowie szkół lokalnych.

Uroczyste podsumowanie połączone z przygotowaniem programu związanego z konkursem jest dla dzieci atrakcją. Zapraszamy najlepszych uczestników, dyrektorów, nauczycieli, bibliotekarzy szkolnych, organizatorów zajęć pozaszkolnych. Wysyłamy do nich pisemne sprawozdania z wynikami konkursu.

Pozytywne opinie nauczycieli i rodziców skłaniają nas do stwierdzenia, że powinniśmy korzystać z tej metody w przyszłości.

Realizacja programów

Do tradycji naszego Oddziału dla Dzieci należy od dziesięcioleci pomoc młodzieży szkolnej w przygotowaniu się do bycia czytelnikami, rozwijanie kultury czytelniczej, a także organizowanie ich wolnego czasu.

Specjalne programy przygotowujemy na dwa cykliczne święta książki: *Miesiąc Książki Dziecięcej w województwie Szabolcs-Szatmár-Bereg* i *Tydzień Książki Dziecięcej w Nyháza*.

Tego roku obchodzimy 35. rocznicę Miesiąca Książki Dziecięcej w województwie. Nasi poprzednicy zaczęli te cykle w 1972 roku. Były to pierwsze imprezy tego typu w kraju i stały się narodową tradycją. Impreza ta jest organizowana dla dzieci wiosną i jesienią.

W czasie spotkań z pisarzami, konkursów, wystaw, prezentacji komputerowych, programów literacko-muzycznych, lekcji literackich, promocji książek ok. 4.000 dzieci ma kontakt z książkami, spędza wolny czas w kulturalny sposób w szkołach i bibliotekach w osiedlach na terenie województwa. To było i jest niezapomniane doświadczenie dla dzieci, bo spotykają znanych pisarzy, poetów, ekspertów. Naszymi gośćmi byli: Ágnes Bálint, Péter Berkes, Pál Békés, Éva Janikovszky, Gábor Nógrádi, Ottó Zombori, Egon Schmidt, Pál Patay, Ferenc Balajthy, Viktória Bosnyák i inni.

Nieodłączną i popularną częścią tych programów jest ogłaszanie wyników konkursu rysunkowego, ponieważ wiemy, że rysowanie jest naturalnym sposobem ekspresji i istotą gier. Gry i rysowanie są różnymi sposobami wypowiedzi, ale jak mówi chińskie przysłowie *Ładny rysunek jest lepszy niż tysiąc słów*.

Każdego roku dajemy dzieciom, które mieszkają w naszym województwie, możliwość rysowania i rozwijania ich zdolności. Temat jest zawsze związany ze szczególnymi wydarzeniami roku, znanymi ludźmi, rocznicami historycznymi (np. w 1996 roku - tysiącleciem podboju węgierskiego, w 1998 - 100. rocznicą wojny o niepodległość Węgier, w 1999 - 100. rocznicą urodzin Ericha Kastnera, w 2002 - 100. rocznicą urodzin Gyuli Illyésa, w 2006 - 100. rocznicą urodzin Zoltana Zelka).

Co roku z całego województwa wpływa ok. 700 prac, które ocenia profesjonalne jury. Najlepsi uczestnicy są nagradzani honorowymi dyplomami i książkami.

Uroczystość podsumowania konkursu łączymy z wykładami, dyskusjami i programem literacko-muzycznym. W czasie Miesiąca Książki Dziecięcej tysiąc odwiedzających obejrzało wystawę 60-70 nagrodzonych prac.

Tydzień Książki Dziecięcej różni się od *Miesiąca* miejscem i czasem trwania. W pierwszym tygodniu grudnia przyłączamy się do akcji ogólnokrajowej. Jeżeli chodzi o program, organizujemy interesujące sesje klubowe dla grup i zespołów o tych samych zainteresowaniach (np. przyjęcie bożonarodzeniowe w bibliotece, prezentację hobby w szkole specjalnej, quiz rodzinny itp.)

Podczas realizacji tych programów intensywnie współpracujemy z rodzicami, nauczycielami, organizatorami wypoczynku, pracownikami kultury i muzeów, którzy uczestniczą w przygotowaniu, reklamie, a także organizacji.

Zasadnicze zmiany we współpracy nastąpiły, kiedy w 1999 roku zorganizowaliśmy warsztaty dla bibliotekarzy bibliotek dziecięcych województwa Szabolcs-Szatmár-Bereg. Zespół, który powołaliśmy składa się z 42 członków: bibliotekarzy, rodziców, bibliotekarzy szkolnych, przedszkolank. W czasie spotkań, które odbywają się raz na dwa miesiące, uczestnicy dowiadują się, jak organizować pracę i realizować bieżące zadania. Oni także są koordynatorami programów *Miesiąca Książki Dziecięcej*. Ich propozycje dotyczące zapraszania pisarzy i poetów, programów obchodów i rodzaju warsztatów są zbierane przez dyrekcję. Oprócz pomocy fachowej wspieramy ich finansowo.

Bardzo sobie cenimy współpracę z kolegami spoza województwa. W 2001 roku podczas szkolenia bibliotekarzy z Podkarpacia, Słowacji i Szatmarnéméti dzieliliśmy się doświadczeniami, które opierają się na dobrych relacjach wzajemnych. Zapoznaliśmy ich z zasadami i metodami pracy w bibliotekach dziecięcych, z węgierską poezją dziecięcą, a w czasie warsztatów „Poezja w piosenkach, muzyka w rymach” mieli okazję dowiedzieć się, jak organizować podobne warsztaty. W 2003 roku Mária P. Punykó - redaktor naczelna czasopisma dla dzieci *Irka*, wydawanego w Beregszász, wygłosiła prelekcję i przeprowadziła dyskusję. Mówiła o okolicznościach założenia pisma dla grupy wiekowej 7-10 lat, omówiła strukturę, zawartość i działy pisma. Program zakończył się swobodną dyskusją. W tym samym roku w Eperjes (Słowacja) podczas międzynarodowej konferencji wygłosiłam referat nt *Kształcenie czytelnika w Oddziale dla Dzieci WiMB w Nyháza*. W moim wystąpieniu omówiłam dotychczasową funkcję warsztatów. Prelekcję na ten sam temat wygłosiłam podczas konferencji *Razem w Europie*”, która odbyła się w Szepsi (Słowacja).

Mam nadzieję, że ta konferencja zapoczątkuje współpracę między polskimi i węgierskimi bibliotekami dziecięcymi i znów spotkamy się z polskimi kolegami na Węgrzech.

Sukces naszych programów mierzy się stale rosnącym zainteresowaniem dzieci, co podkreślają także nauczyciele. Jak wskazują nasze doświadczenia, udało nam się pokazać poprzez kolorowe i różnorodne programy dla różnych grup wiekowych znaczenie czytania i podstawowe funkcje książki. Programy dla małych grup stwarzają możliwość bezpośredniego kontaktu z dziećmi, a poprzez to ich doświadczenia są mocniejsze i bardziej trwałe. Mówię to na podstawie rosnącego zainteresowania i rosnącej liczby czytelników.

W moim wystąpieniu przedstawiłam dość oczywiste efekty współpracy. Oprócz tego spełniamy mniej oczywiste, choć nie mniej ważne funkcje: uczymy dzieci, jak być czytelnikami.

Potrzebujemy do tego wsparcia rodziców, nauczycieli i bibliotekarzy, ponieważ prognozy czytelnicze nie są dobre. Pogarszanie się techniki czytania, brak przewodników, rozprzestrzenianie się elektronicznych nośników informacji, brak czasu i motywacji emocjonalnych w szkole są czynnikami zniechęcającymi do książek i czytania.

Te negatywne tendencje zmuszają nas do bardziej intensywnej pracy jako pedagogów czytelnictwa, umacniania więzi z bibliotekami i pielęgnowania wartości kulturowych.

Dusza bez książki jest jak ptak bez skrzydeł - mówi rosyjskie przysłowie. Tak więc chcielibyśmy dać skrzydła młodzieży przychodzącej do biblioteki.

Teresa Leśniak

*Krośnieńska Biblioteka Publiczna
Krosno*

Popularyzacja dziedzictwa kulturowego pogranicza polsko-słowackiego na przykładzie projektów Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej

Krośnieńska Biblioteka Publiczna w Krośnie współpracuje z bibliotekami publicznymi w Euroregionie Karpackim od 1996 r. Współpracę tę zapoczątkowała międzynarodowa konferencja bibliotekarzy zorganizowana w dniach 4-6 września 1996 r. w Iwoniczu Zdroju zatytułowana „*Biblioteki publiczne Euroregionu Karpackiego w okresie przemian ustrojowych*”.

Od tego momentu Biblioteka stale i systematycznie rozwija współpracę zarówno z bibliotekami węgierskimi, jak i słowackimi wchodzącymi w skład Euroregionu Karpackiego. Szczególnie owocnie rozwija się współpraca z bibliotekami publicznymi w Svidniku i Preszowie. Polega ona na utrzymywaniu roboczych kontaktów (wzajemne wizytowanie się połączone z wymianą doświadczeń zawodowych), informowaniu się o ciekawych rozwiązaniach w dziedzinie bibliotekarstwa, uczestnictwie w konferencjach i seminariach. Współpraca ta przybiera ramy formalne podczas realizacji wspólnych projektów kulturalnych. Różnorodne i ciekawe kontakty utrzymujemy z Biblioteką w Nyiregyhazie.

Przedstawię dwa projekty jako przykłady konkretnych przedsięwzięć możliwych do realizacji w zakresie upowszechniania wiedzy i czytelnictwa wśród dzieci polskich i słowackich. Projekty te stanowiły część dużych programów polsko-słowackich.

W 2002 roku KBP realizowała (przy częściowym wsparciu Fundacji Karpackiej - Polska) 8-miesięczny program współpracy z Biblioteką w Svidniku ph. „**Promocja interkulturowego dialogu i współpracy w Euroregionie Karpackim**”, którego celem było pobudzenie i stworzenie warunków do poznania i rozwijania wzajemnych zainteresowań mieszkańców współpracujących regionów. Realizacja projektu obejmowała kilka segmentów tematycznych oraz różne grupy uczestników:

- bibliotekarzy krośnieńskich i świdnickich, którzy spotykali się, aby wymieniać informacje i doświadczenia zawodowe,
- mniejszości narodowe, lokalne organizacje społeczne, turystyczne, stowarzyszenia, izby gospodarcze (po obu stronach granicy), aby nawiązy-

wać wspólne kontakty służące wzajemnemu poznaniu się i rozwiązywaniu wspólnych problemów,

- literatów, regionalistów, dziennikarzy w celu poznania literatury dawnej i współczesnej,
- wreszcie dzieci i młodzież; tutaj położony został główny nacisk, gdyż dzieciom i młodzieży najłatwiej przychodzi się porozumieć, poznać, zrozumieć, że wszelkie uwarunkowania są podobne bez względu na dzielące granice administracyjne.

Omówię jedynie projekt ostatni, gdyż on odpowiada tematyce dzisiejszego spotkania.

W ramach projektu przeprowadzone zostały dwa konkursy:

1. Poznawczy - „Co wiem o Svidniku”, „Co wiem o Krośnie”.
2. Plastyczny - „Svidnik w oczach dzieci”, „Krosno w oczach dzieci”.

Celem konkursów było:

- inspirowanie dzieci i młodzieży do poznania kultury słowackiej i polskiej,
- inspirowanie dzieci i młodzieży do twórczości plastycznej,
- zachęcenie do poznawania walorów krajoznawczych i turystycznych przygranicznych terenów Polski i Słowacji.

Dzieci i młodzież świdnicka po otrzymaniu albumów, widokówek, różnych materiałów informacyjnych (bibliotekarze opracowali tzw. ściągę zawierającą podstawowe informacje) o Krośnie i regionie miała wykazać się wiedzą w kolejnych etapach konkursu.

Zadaniem uczestników konkursu plastycznego było ukazanie w dowolnej technice piękna regionu, miasta, zabytków.

Podobne działania odbywały się po obu stronach granicy: w Svidniku i Krośnie w tych samych terminach. Konkursy miały kilka etapów. Na każdym etapie w skład jury wchodził również bibliotekarz z współpracującą biblioteki.

Każde spotkanie konkursowe wzbogacone było różnymi formami animacyjnymi, były zabawy w teatr, zabawy słowem, występy i koncerty dzieci. Partnerzy przygotowali nagrody dla laureatów i symboliczne upominki.

W konkursie plastycznym dzieci i młodzież przedstawiała najciekawsze zabytki architektury krośnieńskiej i świdnickiej, widoki miast. Odbyły się uroczyste wernisaże wystaw z udziałem dużej grupy społeczności

lokalnej. Laureaci obydwu konkursów w nagrodę wzięli udział w jednodniowej wycieczce. Dzieci świdnickie przyjechały do Krosna, gdzie poznały się z rówieśnikami, poznały miasto i okolice, najciekawsze zabytki. Dzieci krośnieńskie w Svidniku wręcz zachwycone były programem, który zakończył się wspólną dyskoteką w bibliotece.

Prace konkursowe wystawiane były w bibliotekach publicznych Svidnika i Krosna.

Cały program skierowany był do szerokiej reprezentacji społeczności obu przygranicznych miast (od uczniów po administrację samorządową), a jego główną korzyścią było określenie rezultatów współpracy między instytucjami kultury oraz władzami samorządowymi po obu stronach granicy od 1989 roku. To swoiste podsumowanie wspólnych inicjatyw kulturalnych (spotkań, imprez, wystaw) miało miejsce podczas dyskusji w czasie konferencji (Forum Dialogu). Dla Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej w Krośnie i Podduklińskiej Książnicy w Svidniku było okazją do zebrania dokumentów i publikacji o działalności organizacji i stowarzyszeń upowszechniających wiedzę o historii, związkach kulturowych i współczesnych problemach sąsiadujących regionów.

Rezultatem projektu jest publikacja materiałów konferencyjnych „Rola bibliotek i stowarzyszeń społeczno-kulturalnych w integracji międzykulturowej społeczności lokalnych”.

Kolejnym projektem o charakterze transgranicznym był projekt „*Miejsca od innych droższe*”, który realizowała Krośnieńska Biblioteka Publiczna w Krośnie wspólnie z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Preszowie w okresie od marca do października 2005 r.

Powodem opracowania projektu był niski poziom wiedzy o kulturze, tradycjach, literaturze przygranicznych regionów Polski i Słowacji wśród mieszkańców. Również ten projekt realizowany był przy wsparciu Fundacji Karpackiej - Polska.

Projekt ten obejmował zarówno najmłodszych użytkowników, jak i środowiska literackie polskie i słowackie, bowiem w sensie ogólnym dotyczył tradycji, jej wzbogacenia oraz utrwalenia. Obejmował spotkania pisarzy, poetów preszowskich i krośnieńskich, na których prezentowana była twórczość: warsztaty w Preszowie i Krośnie oraz konferencja popularnonaukowa ph. „*Tradycja i historia regionów we współczesnej literaturze polskiej i słowackiej*”.

Projekt obejmował także młodzież w wieku 14-16 lat. Dla niej ogłoszono konkurs literacki ph. „*Moja mała ojczyzna - baśnie, podania, legendy*”, którego celem było:

- inspirowanie twórczości literackiej obejmującej tradycje kulturowe charakterystyczne dla miejsca zamieszkania oraz wzbogacenie zbiorów bibliotek o treści regionalne,
- zachęcanie młodzieży do poznania literatury dotyczącej miasta i regionu,
- promowanie młodych adeptów literatury.

W konkursie udział wzięło 104 młodych twórców.

W wyniku wdrożenia projektu - według opisanych wyżej działań - wśród młodzieży, środowisk literackich obu miast oraz bibliotekarzy nastąpiło podniesienie poziomu wiedzy o kulturze literackiej i tradycjach lokalnych współpracujących regionów. Nawiązano bezpośrednie kontakty między środowiskami literackimi regionów Krosna i Preszowa oraz stworzono podstawy do kontynuowania współpracy obejmującej inne środowiska twórcze.

Wymiernymi rezultatami projektu są 3 publikacje (w języku słowackim i polskim):

- *„Moja mała ojczyzna - baśnie, podania, legendy : prace nagrodzone i wyróżnione w konkursie literackim w ramach projektu „Miejsca od innych droższe”*,
- *„Miejsca od innych droższe : almanach literacki”*,
- *„Tradycja i historia regionów we współczesnej literaturze polskiej i słowackiej : materiały z konferencji - Krosno, 7 września 2005 r.”*.

Omówione wyżej działania i rezultaty wdrożonego projektu wskazują, że Krośnieńskiej Bibliotece Publicznej udało się osiągnąć zaplanowane cele i korzyści zakładane dla grup docelowych, to jest środowisk literackich Krosna i Preszowa, młodzieży w wieku 14-16 lat oraz bibliotekarzy.

Wdrożenie projektu spowodowało:

- ożywienie kontaktów między środowiskami literackimi regionów przygranicznych oraz popularyzację tekstów literackich, których wyraźnym źródłem inspiracji jest własne środowisko, kultura i tradycja,
- pobudzenie zainteresowania tradycjami kulturowymi jako źródłem inspiracji dla twórczości literackiej młodzieży,
- wzbogacenie zbiorów bibliotek różnych sieci w Krośnie, województwie podkarpackim oraz regionie preszowskim o publikacje regionalne dotyczące życia literackiego obu regionów.

Lucyna Kloczkowska

*Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
Rzeszów*

Animacja czytelnictwa dziecięcego w bibliotekach Rzeszowa

Animacja - (z łac.) ożywienie, ożywianie. Słowo pochodzi od czasownika *animare* - ożywiać, w znaczeniu „tchnąć ducha”. Podejmując działania animacyjne w bibliotekach, dążymy do tego, aby „tchnąć w nie ducha” - uaktywnić, uczynić atrakcyjnym miejscem dla czytelników, a co za tym idzie stworzyć dobry klimat dla rozwoju czytelnictwa.

Jedną z pierwszych osób, które na gruncie polskim podejmowały zagadnienia animacji czytelnictwa w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych była profesor Joanna Papuzińska. W swojej książce „Książki, dzieci, biblioteka” zaprezentowała formy działalności animacyjnej realizowane w bibliotekach dziecięcych na zachodzie Europy oraz szereg propozycji do podjęcia w bibliotekach polskich. Wspomniana wyżej książka stała się bardzo ważnym podręcznikiem dla bibliotekarzy i wszystkich, którzy zajmują się na co dzień czytelnictwem dzieci. Jest również ważna dla rzeszowskich bibliotekarzy pracujących z dziećmi i młodzieżą. W działaniach, które podejmujemy na co dzień, kierujemy się uwagami prof. Papuzińskiej, zawartymi w licznych publikacjach.

Animacja w bibliotekach „...to wszystkie rodzaje zajęć kulturalnych, które mają w konsekwencji doprowadzić dziecko do książki i czytelnictwa” (prof. Papuzińska).

W ostatnich latach coraz częściej jako animacyjne określa się raczej tylko te działania, które skierowane są do najmłodszych czytelników, a także dzieci w wieku przedczytelniczym i głównie te, które wykorzystują metody pedagogiki zabawy. „Ponieważ podstawowym żywiołem dziecka przed i w trakcie rozpoczynania nauki jest zabawa, również inicjacja literacka musi sięgać do form spokrewnionych z zabawą, tj. takich, gdzie dziecko dobrowolnie wciela się w role naśladowcze lub twórcze a nawet poznawcze, czyniąc to bezinteresownie na zasadzie swobodnego akcesu” (J. Papuzińska).

Jakie działania animacyjne może podejmować biblioteka publiczna, której przecież głównym zadaniem jest gromadzenie, opracowanie i udostępnianie książek? Czy jest w niej miejsce na zintensyfikowane działania animacyjne skierowane do dzieci, nawet tych najmłodszych?

Zdaniem Joanny Papuzińskiej każda, nawet najmniejsza placówka biblioteczna, a już z całą pewnością biblioteka dziecięca „może wysyłać impulsy zachęty, proponować pewne wzory i dostarczać informacji, współpracować z tymi, którzy bezpośrednio opiekują się dziećmi, wspierać i propagować działania proczytelnicze innych instytucji”.

I jeszcze dwie wskazówki profesor Papuzińskiej, którymi kierujemy się w swojej pracy w bibliotekach rzeszowskich:

- Jest sprawą o pierwszorzędym znaczeniu, aby zajęcia biblioteczne rzeczywiście miały zawsze jakiś punkt styczny z książką i lekturą.
- Biblioteka nie może zaniedbywać tych cichych czytelników, którzy przybywają do placówki, aby zatopić się w lekturze, a nie zamierzają brać udziału w żadnych zbiorowych zajęciach.

Bibliotekarze śledzą na bieżąco literaturę fachową dotyczącą animacji czytelnictwa dziecięcego, uczestniczą w różnorodnych formach szkolenia, wymiany doświadczeń, mają wiele pomysłów, które chcieliby wprowadzić w swojej bibliotece. Jednak nie zawsze mogą swoje zamierzenia zrealizować, bowiem formy pracy, jakie podejmujemy w bibliotekach, zawsze uzależnione są od kilku elementów:

- lokalizacji biblioteki,
- warunków lokalowych,
- środków finansowych, jakimi dysponujemy,
- pracowników (ich liczby, kwalifikacji i kreatywności, doświadczenia, pomysłowości, osobowości).

Do tego oczywiście należy jeszcze dodać to, co jest szczególnie ważne, bowiem tworzy specyficzny klimat troski o czytelnictwo najmłodszych: wsparcie podejmowanych działań ze strony dyrekcji bibliotek.

Zaprezentowanie wszystkich form pracy z dziećmi, stosowanych w bibliotekach Rzeszowa wymagałoby o wiele więcej czasu, niż przewidzieli nam organizatorzy dzisiejszej konferencji. Przedstawię tylko dwie placówki i do tego tylko wybrane formy działalności tam podejmowane. Głównie ze względu na wyraźne różnice związane z ich lokalizacją na terenie miasta: Oddział dla Dzieci i Młodzieży WiMBP zlokalizowany w śródmieściu i Filię Nr 6 - placówkę zlokalizowaną na Nowym Mieście, dużym osiedlu mieszkaniowym, liczącym 18 tysięcy mieszkańców.

Rzeszowski Oddział dla Dzieci był jedną z pierwszych placówek specjalizujących się w obsłudze czytelniczej dzieci i młodzieży na terenie obecnego województwa podkarpackiego, a dawnego województwa rzeszowskiego. Założony został w 1955 roku i niemal przez dwadzieścia lat pełnił

rolę placówki instruktażowej dla kolejno powstających bibliotek dziecięcych. Właśnie w tej bibliotece organizowano pierwsze szkolenia metodyczne, seminaria dla bibliotekarzy pracujących z dziećmi. Szczególnie atrakcyjne były kilkudniowe szkolenia wyjazdowe połączone z wymianą doświadczeń.

W historii swej działalności Oddział dla Dziecięcy kilkakrotnie zmieniał lokalizację. Ostatnia zmiana nastąpiła w 1994 roku. Ponieważ w bibliotece wojewódzkiej pojawiła się konieczność utworzenia dużej centralnej wypożyczalni dla dorosłych, Oddział dla Dzieci przeniesiony został z dotychczasowej siedziby w dużym osiedlu mieszkaniowym przy ulicy Dąbrowskiego 33, w sąsiedztwie wielu szkół podstawowych i przedszkoli, do budynku położonego nieco na uboczu przy ulicy Słowackiego 11. Ze środowiska, w którym przez wiele lat funkcjonowania wypracował sobie liczne kontakty ze szkołami, przedszkolami, „wychował” sobie liczne rzesze młodych czytelników, przeniesiony został do śródmieścia Rzeszowa, dzielnicy zamieszkałej raczej przez osoby starsze, gdzie w najbliższym sąsiedztwie biblioteki jest więcej szkół średnich niż podstawowych, jedno niezbyt liczne przedszkole i szkoła muzyczna. Pojawiła się konieczność podjęcia działań zmierzających do pozyskiwania czytelników nie tylko z najbliższego otoczenia biblioteki, ale i z terenu całego miasta. Obecnie Oddział dla Dzieci jest placówką skomputeryzowaną, na 198 m² zlokalizowano wypożyczalnię z wolnym dostępem do półek, czytelnię z bogatym księgozbiorem i trzema stanowiskami komputerowymi z bezpłatnym dostępem do Internetu oraz Salą Wystawową.

Spśród licznych form pracy, jakie podjęli bibliotekarze, chciałabym zaprezentować trzy, które okazały się szczególnie skuteczne i stały się tradycją biblioteki. Są to:

- spotkania autorskie,
- plastyczne konkursy ogólnomiejskie,
- wystawy w Galerii Sztuki Dziecka i dla Dziecka.

Chyba nie ma lepszego miejsca na spotkania dzieci z pisarzami, twórcami wartościowej literatury przeznaczonej dla młodego czytelnika niż biblioteka dziecięca. Już od szeregu lat, pomimo dość wysokich kosztów, przynajmniej raz w roku w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży WiMBP w Rzeszowie odbywa się spotkanie autorskie. Uczniowie rzeszowskich szkół podstawowych mieli już możliwość spotkania się z Joanną Papuzińską, Dorotą Terakowską, Lechem Konopińskim, Wandą Chotomską, Anną Onichimowską, Grzegorzem Kasdepke.

Każdorazowo przy organizowaniu spotkania bibliotekarze kierują się następującymi zasadami:

- Spotkania zawsze odbywają się w bibliotece.
- Liczba uczestników nie przekracza 60 osób.
- Uczestnikami są uczniowie różnych szkół z terenu miasta.
- Spotkania zawsze poprzedzone są zajęciami animacyjno-czytelniczymi przybliżającymi sylwetkę i twórczość zaproszonego pisarza.
- Uczestnicy zajęć wykonują ilustracje do utworów pisarza.
- Prace eksponowane są na wystawie.
- Przygotowuje się:
 - plakat informacyjny,
 - zaproszenia,
 - folder ze zdjęciem, biogramem pisarza, cytatami z utworów,
 - zestawienie bibliograficzne adnotowane „Książki ... w zbiorach Oddziału”.
- Przygotowuje się kiermasz książek pisarza i informuje się przyszłych uczestników spotkania o możliwości zakupu i przybliżonych cenach książek.
- W porozumieniu z opiekunami zaproszonych dzieci przygotowujemy pamiątkowy upominek dla pisarza.
- Przekazujemy informacje o spotkaniu do lokalnej prasy, radia i telewizji.

Realizacja tych zasad w praktyce zawsze powoduje, że spotkanie jest udane, zarówno w ocenie pisarzy, jak i zaproszonych dzieci i ich opiekunów. Osiągnięty zostaje cel, jakim jest doprowadzenie dziecka do książki. W spotkaniach z pisarzami uczestniczą bowiem nie tylko czytelnicy biblioteki, ale też dzieci, które przyszły tutaj po raz pierwszy. Po raz pierwszy zobaczyły, że jest w mieście biblioteka przeznaczona tylko dla nich. Ten pierwszy kontakt bardzo często przeradza się w stałe korzystanie ze zbiorów Oddziału.

Wykorzystując dość częste wizyty pisarzy w bibliotece, kilka lat temu rozpoczęliśmy tworzenie kolekcji „Książka z autografem”. Wydaje się nam, że jest to dobry pomysł i chętnie podzielimy się nim z innymi bibliotekami. Proponujemy więc zbieranie książek z autografem pisarza (wpis adresowany dla konkretnej biblioteki) i z czasem stworzenie wartościowej kolekcji.

Innymi formami pracy - realizowanymi z dużym powodzeniem w Oddziale dla Dzieci WiMBP w Rzeszowie - są plastyczne konkursy ogólnomiejskie. Zawsze mają dużą liczbę uczestników, najczęściej około tysiąca.

Zasady organizacji konkursów w Oddziale:

- Jeden konkurs w roku (marzec - czerwiec).
- Skierowany do wszystkich przedszkoli i szkół w mieście.
- Regulamin przekazujemy do szkół poprzez Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego w Rzeszowie.
- Tematyka związana jest z książką lub ważnym wydarzeniem w życiu mieszkańców miasta.
- Do oceny prac zapraszamy plastyków.
- Nagrody i wyróżnienia przyznawane są w trzech kategoriach wiekowych.
- Corocznie nagradzamy ok. 70 uczestników.
- Nagrodami są zawsze wartościowe, starannie wydane książki.
- Wszystkie prace nagrodzone eksponowane są na wystawie.
- Organizujemy uroczyste ogłoszenie wyników połączone z otwarciem wystawy.

Konkursy nie tylko stwarzają dzieciom możliwość ujawnienia uzdolnień, ale kierują też do książki i biblioteki. Na uroczyste podsumowanie zapraszamy wszystkich nagrodzonych i wyróżnionych, i w dniu tym biblioteka dosłownie „pęka w szwach”. Gościmy bowiem nie tylko dzieci, ale też ich opiekunów, nauczycieli, rodziców, rodzeństwo, dziadków. Dla wielu przyjscie po nagrodę w konkursie jest pierwszą wizytą w bibliotece dziecięcej. Zapoznają się z jej zbiorami, dostrzegają możliwość bezpłatnego korzystania z Internetu i w rezultacie często stają się czytelnikami biblioteki.

W ostatnich latach zorganizowaliśmy następujące konkursy:

- „W królestwie baśni - ilustracje do utworów Ewy Szelburg-Zarembiny”,
- „Z książką w nowe tysiąclecie - lustracje do utworów, które zdaniem dzieci posiadają wartości nieprzemijające i godne polecenia w każdym czasie”,
- „Malowane marzenia - świat bohaterów Joanny Papuzińskiej”,
- „Papież w oczach dzieci”,
- „Najpiękniejszy zakątek Rzeszowa”,
- „Rzeszów wczoraj i jutro”,
- „Baśniowe światy - baśniowe postaci”.

Wszystkie wystawy prac plastycznych laureatów konkursów organizowane są w Galerii Sztuki Dziecka i dla Dziecka. Galeria ta funkcjonuje w Oddziale dla Dzieci od 1996 roku i służy również do eksponowania wystaw tematycznych oraz wystaw indywidualnych uzdolnionych dzieci. Szczególnie interesujący przebieg mają wystawy prezentujące, często już poważny, „dorobek artystyczny” dzieci uzdolnionych plastycznie. I tu znowu stosujemy pewne stałe zasady organizacyjne, które pozwalają nam osiągnąć jak najlepsze efekty:

1. Prezentujemy około 40 prac jednego autora.
2. Przygotowujemy:
 - plakaty (w bibliotekach publicznych, w szkołach, domach kultury),
 - zaproszenia (skierowane do rodziny, przyjaciół, kolegów z klasy autora, nauczycieli, artystów),
 - katalog wystawy,
 - pamiątkową księgę wystawy, w której zwiedzający odnotowują swoje wrażenia,
 - okolicznościowy poczęstunek dla gości,
 - informację do prasy, radia i telewizji.
3. Wernisaż.

Od chwili założenia w Galerii zorganizowano wystawy: Anny Moniki Nawrockiej, Izabeli Skąły, Kai Bajowskiej, Jasia Piziaka, Krzysia Gałka - uczniów rzeszowskich szkół podstawowych, gimnazjów i liceów.

Już tradycją stało się pozostawianie jednej pracy z każdej wystawy na pamiątkę. Prace zostają odpowiednio oprawione i w niezwykle sposób zdobią wnętrze biblioteki. Wydaje się, że to także jest pomysł wart polecenia i zastosowania w innych bibliotekach dziecięcych.

Filia Nr 6 WiMBP w Rzeszowie jest biblioteką ogólną, zlokalizowaną w wielofunkcyjnym budynku Spółdzielni Mieszkaniowej na dużym rzeszowskim osiedlu Nowe Miasto. Biblioteka sąsiaduje bezpośrednio z Domem Kultury i chociaż sama dysponuje niezbyt dużą powierzchnią (164 m²), dzięki dobrej współpracy ma możliwość korzystania z dużej sali widowiskowej.

„Polubić czytanie” - pod tym hasłem realizuje cykl imprez skierowanych do przedszkoli zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie. Od 1980 roku biblioteka prowadzi systematyczną, stałą współpracę z przedszkolami nr 9, 32, 34, 35, 38 i 43.

Od września do czerwca każdego roku szkolnego, w wyznaczone dni tygodnia, co najmniej raz w miesiącu, przedszkolaki spotykają się z bibliotekarką - opiekunką grupy - na zajęciach animacyjno-czytelniczych, na których dominują elementy pedagogiki zabawy, wyzwalające ekspresję ruchową, słowną, muzyczną. Ważnym elementem spotkań jest głośne czytanie utworów literackich.

W roku szkolnym 2005/2006 zorganizowano dla najmłodszych następujące zajęcia:

- „W krainie uśmiechniętej książki”,
- „Bajka jest dobra na wszystko”,
- „Podróż do książkolandii”,
- „Przewodnik po ogrodzie zoologicznym Jana Brzechwy”,
- „Edukacja z wyobraźnią”,
- „Staropolskie zwyczaje świąteczne”,
- „Mikołajki”,
- „Bajkowy pociąg”,
- „Bajkowa wróżka zaprasza do krainy książek”.

Zawsze w pierwszych dniach czerwca organizowane jest uroczyste pasowanie na czytelnika - wielka impreza podsumowująca rok współpracy z przedszkolakami. Każdorazowo uczestniczy w niej około 200 dzieci.

Stałe elementy imprezy:

- przedstawienie teatryku dziecięcego,
- ceremonia pasowania,
- wręczenie dzieciom dyplomów i upominków,
- głośne czytanie dzieciom przez osoby znane w mieście, np. wiceprezydenta Rzeszowa, przedstawiciele kuratorium, dyrektorów przedszkoli,
- słodki poczęstunek.

Dla wszystkich dzieci uczestnictwo w bibliotecznej imprezie jest wielkim przeżyciem. Przygotowują się do niej przez cały rok systematycznych kontaktów z biblioteką. Należy dodać, że dla wielu z nich korzystanie z biblioteki i czytanie książek staje się niezbędnym elementem życia.

Fragment wypowiedzi pani dyrektor przedszkola: „Dzięki takim właśnie ludziom sztuka czytania nigdy nie zniknie. To rodzi również nadzieję, że najmłodsze pokolenie lub choćby jego część będzie aktywnie poszu-

kiwać życiowych wartości, rozrywki w książce, a nie ulegnie powierzchownej modzie na bierny odbiór kultury masowej.”

I chyba ta wypowiedź jest doskonałą i wysoką oceną działań podejmowanych przez bibliotekarzy Filii Nr 6 WiMBP w Rzeszowie.

I jeszcze na koniec propozycja, w kontekście współpracy bibliotek dziecięcych Euroregionu. W Galerii Sztuki Dziecka i dla Dziecka przed kilku laty eksponowana była wystawa przybliżająca młodym czytelnikom duńską literaturę dziecięcą: jej twórców, najlepsze książki i ich ilustratorów, wreszcie krajobrazy i tzw. „klimaty”, które tych twórców i tę literaturę ukształtowały. Były to duże, stojące, rozkładane, bardzo kolorowe tablice oraz stanowiska ze słuchawkami dla czytelników, gdzie mogli odsłuchać nagrania najciekawszych utworów literatury duńskiej. Była to wystawa objazdowa przygotowana przez Duńczyków w celu popularyzacji własnego kraju i literatury. Przygotowana w bibliotece ekspozycja stała się pretekstem do zaproszenia klas szkolnych. Uczniowie oglądali wystawę i uczestniczyli w różnorodnych zajęciach animacyjno-czytelniczych, tematycznie związanych z wystawą.

Podobnie wykorzystana została w pracy animacyjnej biblioteki wypożyczona wystawa „Fiknijmy Koziołka”, która eksponowana była w Galerii w kwietniu i maju tego roku. Jest to wystawa niecodziennych prac plastycznych. Na każdym z obrazów znajduje się Koziołek Matołek. Kolekcję portretów znanego wszystkim dzieciom podróżnika stworzyła pisarka Emilia Waśniowska, która zaprosiła do współpracy polskich artystów, m.in. Małgorzatę Musierowicz, Edwarda Lutczyna, Bohdana Butenkę. Zapraszane do biblioteki dzieci oglądały wystawę, słuchały głośnego czytania przygód Koziołka, rysowały, wykonywały maski, przygotowywały scenki teatralne.

Propozycją dla bibliotek w ramach współpracy jest przygotowanie wystaw prac plastycznych dzieci i ich wymiana.

Może dobrym pomysłem byłoby przygotowanie wystawy objazdowej popularyzującej literaturę dziecięcą każdego kraju Euroregionu i prezentowanie jej kolejno na zasadzie wymiany?

Maria Kulpińska, Dorota Grząba, Małgorzata Czuba

*Przemyska Biblioteka Publiczna
Przemyśl*

Biblioteka bez tajemnic

I. Wstęp

Historia Oddziału dla Dzieci PBP sięga lipca 1952 roku, kiedy to utworzono Bibliotekę Dziecięcą w Przemyślu. Była to pierwsza biblioteka dziecięca na terenie ówczesnego województwa rzeszowskiego.

Na przestrzeni ponad pięćdziesięciu lat organizacja, zakres i formy działalności Oddziału dla Dzieci podlegały nieustannym przeobrażeniom, na co wpływ miały m. in. przemiany społeczne, ekonomiczne i technologiczne w naszym kraju i w bibliotekarstwie. Dostosowując się do nowych warunków, odpowiadając na nowe potrzeby czytelników, w 2002 roku wprowadzono w Wypożyczalni dla Dzieci automatyczny zapis wypożyczeń w programie MAK. Nowoczesne technologie wykorzystywane są we wszystkich procesach bibliotecznych, zarówno w Wypożyczalni, jak i Czytelnicy Oddziału dla Dzieci. Rozbudowano katalogi elektroniczne i liczne bazy danych, które od 2006 roku udostępniane są w Internecie.

Dopełnieniem podstawowych zadań Biblioteki są różnorodne formy pracy kulturalno-oświatowej, których celem jest propagowanie książki, rozwijanie zainteresowań czytelniczych oraz wychowanie dojrzałych czytelników, wrażliwych na treść i formę drukowanego słowa i swobodnie poruszających się po świecie publikacji. Osiągnięcie tego możliwe jest przez stosowanie różnorodnych form, współcześnie znacznie bardziej atrakcyjnych dla młodego czytelnika niż dawniej.

Oddział dla Dzieci Przemyskiej Biblioteki Publicznej daje młodym odbiorcom wiele możliwości uczestnictwa w organizowanych imprezach, począwszy od spotkań autorskich, wykładów, lekcji bibliotecznych, pogadanek, warsztatów, konkursów, promocji książek, po cykliczne już przedsięwzięcia, służące wszechstronnej edukacji kulturalnej.

II. Wybrane imprezy cykliczne popularyzujące twórców polskiej literatury dziecięcej

W Oddziale dla Dzieci Przemyskiej Biblioteki Publicznej odbywają się imprezy, których zadaniem jest przybliżenie młodym czytelnikom twór-

ców polskiej literatury dziecięcej, zarówno współczesnej, jak i powstałej w przeszłości. Bibliotekarze pracujący w Oddziale organizują m.in. konkurs recytatorski z cyklu „Strofy o...”. Konkursy recytatorskie przeprowadzane w naszej Bibliotece dla starszej młodzieży od dawna cieszą się dobrą renomą. Dlatego też pierwszemu konkursowi dla dzieci ze szkół podstawowych, „Strofy o książce”, który odbył się w 1998 roku, towarzyszył lekki niepokój organizatorów o powodzenie i poziom imprezy. Jak się okazało - bezpodstawny. Do tej pory zrealizowaliśmy już osiem edycji konkursu, który cieszy się ogromną popularnością.

Cele konkursu to: krzewienie kultury języka polskiego, popularyzowanie poezji, a także doskonalenie sztuki recytatorskiej. Repertuar recytatora zawiera jeden utwór o określonej tematyce związanej z tytułem konkursu oraz jeden - o dowolnej treści, autorstwa polskiego poety. Uczestników konkursu ocenia profesjonalne jury, do którego staramy się zapraszać znanych twórców literatury dziecięcej. I tak „Strofy o wiosnie” odbyły się z udziałem Wandy Chotomskiej - pierwszej damy polskiej poezji dla dzieci, a w „Strofach o domu” uczestniczyła, jako przewodnicząca jury, Natalia Usenko - córka Danuty Wawiłow i współautorka wielu jej utworów, autorka kilkunastu książek dla dzieci. Natalia Usenko zaczęła pisać wiersze w wieku przedszkolnym, zaś od dziesięciu lat inspiracją, a czasem również pomysłodawcą jej utworów dla najmłodszych jest syn - Kuba.

Gościem honorowym konkursu „Strofy o lesie” był Andrzej Grabowski, autor licznych książek dla młodych czytelników, z których największym powodzeniem cieszy się wielokrotnie wznawiany i spopularyzowany przez Telewizję Polską i Polskie Radio cykl o przygodach Skrzata Wiercipiętka.

Istotnym elementem metodycznym konkursów są warsztaty dla nauczycieli przygotowujących recytatorów, prowadzone przez jurorów - aktorów bądź instruktorów teatralnych.

Drugą ważną imprezą cykliczną jest Powiatowy Konkurs Plastyczny z cyklu „Ilustracje do...”. Cele tego konkursu to: rozwijanie zainteresowań czytelnicych w zakresie klasyki literatury dziecięcej, formowanie umiejętności wypowiedzi artystycznej w dziedzinie plastyki i wreszcie prezentacja twórczości plastycznej dzieci. Warunkiem uczestnictwa w konkursie jest samodzielne wykonanie przez każdego uczestnika ilustracji do utworu pisarza, wybranego przez organizatorów.

Prace ocenia jury z udziałem profesjonalnych artystów - plastyków współpracujących z Biblioteką, m.in. Wiesława Wodnickiego, Andrzeja Cieszyńskiego. Jurorzy nie tylko decydują o kolejności przyznanych miejsc, ale również wybierają prace do wystawy pokonkursowej, eksponowanej w budynku Biblioteki.

Do tej pory odbyło się pięć edycji konkursu. Dzieci ilustrowały bajki i satyry patrona Przemyskiej Biblioteki Publicznej, Ignacego Krasickiego, który rozpoczynał cykl, a następnie utwory Jana Brzechwy, Juliana Tuwima, Kornela Makuszyńskiego i Marii Kownackiej. Honorowym gościem ostatniego konkursu był Bohdan Butenko, uczeń Jana Marcina Szancera, autor ilustracji do ponad 200 książek, a także pisarz, twórca m.in. cyklu o Gapi-szonie.

Trzeba zaznaczyć, że konkursowe prace plastyczne stanowią cenny materiał dla bibliotekarza, służący nie tylko do celów ekspozycyjnych, ale również pozwalający na obserwację, czy i jak zmienia się odbiór klasyki dziecięcej wśród najmłodszych czytelników oraz jakimi środkami artystycznymi próbują oni przekazać swe emocje i wzruszenia towarzyszące lekturze.

III. Nikt nie rodzi się czytelnikiem - udział w imprezach zainicjowanych przez Fundację ABC XXI - „Cała Polska czyta dzieciom”

Fundacja ABC XXI - „Cała Polska czyta dzieciom” powstała w 1998 roku z inicjatywy Ireny Koźmińskiej. Nadrzędnym zadaniem Fundacji jest wspieranie zdrowia emocjonalnego (psychicznego, umysłowego i moralnego) dzieci i młodzieży poprzez działania edukacyjne, oświatowe, promocyjne i lobbingsowe.

Przemyska Biblioteka Publiczna przystąpiła do akcji głośnego czytania w czerwcu 2002 roku, stopniowo włączając się niemal we wszystkie akcje proponowane przez Fundację, a więc: „Zima z książką”, „Mikołajki z Mikołajkiem”, „Wiosenna Zbiórka Książek”, „Czytanie Zbliża”, „Urodziny Kubusia Puchatka”.

„Urodziny Kubusia Puchatka”

Ten najślawniejszy na całym świecie niedźwiadek 14 października 2005 roku obchodził swoje urodziny w Oddziale dla Dzieci Przemyskiej Biblioteki Publicznej. Do tej ważnej uroczystości przygotowywano się niezwykle starannie. Czytelnia Dziecięca zamieniła się w Stumilowy Las, zaś na honorowym miejscu zasiadł „nasz szacowny Jubilat”, który witał zaproszonych sześciolatków z Przedszkola nr 2 w Przemyśle. Jak przystało na najprawdziwsze przyjęcie urodzinowe, spotkanie upłynęło na tańcach, grach, zabawach, zagadkach. Niecodzienną atrakcją urodzin był tort z podobizną misia, którym wdzięczny gospodarz poczęstował rozbawionych gości. Najbardziej wzruszającą chwilą było składanie życzeń Puchatkowi przez przedszkolaków. Najczęściej życzone Kubusiowi, aby dopisywało mu zdrówko, by nigdy nie zabrakło mu miodku i żeby miał zawsze wielu wiernych przyjaciół...

„Głośne czytanie”

Od 2005 roku Przemyska Biblioteka Publiczna organizuje konkursy podsumowujące głośne czytanie w bibliotekach, szkołach, świetlicach. Imprezy te wykraczają poza obowiązujący zasięg działalności Biblioteki, bowiem obejmują liderów i koordynatorów z powiatu przemyskiego, jarosławskiego i przeworskiego, którzy spontanicznie i aktywnie włączają się w inicjowane przez naszą Bibliotekę imprezy podsumowujące głośne czytanie w placówkach.

W kwietniu 2005 roku odbyło się pierwsze podsumowanie akcji „Zima z książką” w formie konkursu sprawdzającego znajomość książek Tove Jansson: „Zima Muminków” i „Opowiadania z Doliny Muminków”. Każda zainteresowana placówka drogą wewnętrznych eliminacji wyłoniła dwóch uczestników finału. W konkursie udział wzięło 14 bibliotek (miejskich, gminnych, filialnych i szkolnych). Zawodnicy walczyli o zwycięstwo w 3 grupach: Muminkologów, Chmurek, Niesfornych Trolli. W tym konkursie nie było przegranych, wszyscy uczestnicy otrzymali dyplomy z prawem do używania szaczonego tytułu Muminkologa oraz nagrodę książkową.

Przemyska Biblioteka wraz z koordynatorami akcji „Cała Polska czyta dzieciom” włączyła się w obchody roku poświęconego twórczości Andersena. Zorganizowała dwa konkursy podsumowujące głośne czytanie w placówkach, których finał odbył się 9 stycznia 2006 roku.

W imprezie pod nazwą „W świecie baśni Hansa Christiana Andersena”, w której należało wykazać się znajomością wybranych baśni Andersena, wzięło udział 35 uczestników z 14 szkół, bibliotek oraz świetlic powiatu przemyskiego i jarosławskiego. Tego samego dnia nastąpiło także podsumowanie „Konkursu na ilustracje do baśni Hansa Christiana Andersena”. Na konkurs wpłynęły 72 prace ze szkół, świetlic środowiskowych i bibliotek. Nagrodzone i wyróżnione prace eksponowane były na wystawie pokonkursowej w holu Biblioteki.

W kwietniu bieżącego roku poświęconego twórczości Astrid Lindgren, Przemyska Biblioteka Publiczna wspólnie z koordynatorami akcji „Cała Polska czyta dzieciom” po raz kolejny podjęła się organizacji finału głośnego czytania w placówkach. Tym razem nauczyciele, wychowawcy, bibliotekarze i rodzice czytali dzieciom dwie książki A. Lindgren: „Pippi Langstrump” i „Pippi Langstrump wchodzi na pokład”. Do finału zakwalifikowało się 26 osób, zaś nad prawidłowym przebiegiem konkursu, a raczej nad przyjazną atmosferą czuwała „sama Pippi”, która na chwilę przybyła do nas ze świata książkowej fantazji. Zwycięzcy i uczestnicy konkursu otrzymali dyplomy i nagrody z rąk pani prezes Fundacji ABC XXI, Ireny Koźmińskiej, gościa honorowego cyklu spotkań „Ciekawi ludzie czytają dzieciom”.

Cykl spotkań „Ciekawi ludzie czytają dzieciom”

Cykl na stałe wpisał się w kalendarz imprez Oddziału dla Dzieci Przemyskiej Biblioteki Publicznej. Gośćmi specjalnymi cyklu byli pisarze: Natalia Usenko, Bohdan Butenko, Andrzej Grabowski i Mateusz Pieniążek.

Głównym celem tych spotkań jest propagowanie idei głośnego czytania poprzez zapraszanie ciekawych i barwnych postaci, które czytają dzieciom swoje ulubione książki z dzieciństwa, opowiadają o swoich fascynacjach czytelniczych, odpowiadają na pytania dzieci dotyczące specyfiki swojego zawodu. Przy pomocy bibliotekarzy inicjują zabawy nawiązujące do swojej profesji. Podczas spotkania z przemyskim artystą malarzem Andrzejem Cieszyńskim wspólnie rysowano, poznawano kolory, podczas spotkania z pszczelarzem degustowano miód i przymierzano strój pszczelarza, okazją do śpiewu i poznania rodzajów instrumentów muzycznych było spotkanie z nauczycielką muzyki, Wiesławą Pacion. Z lekarzem weterynarii Andrzejem Fedaczyńskim rozmawiano o zwyczajach zwierząt, zaś tajemnice roślin odkrywano z botanikiem Marzeną Lubera z bolestraszyckiego Arboretum. W spotkaniach tych biorą udział zaprzyjaźnione z Biblioteką dzieci ze szkół podstawowych i przedszkoli.

Wkładamy duży wysiłek w to, aby urozmaicić dzieciom codzienne obcowanie z książką w domu, szkole, przedszkolu czy bibliotece, dlatego oprócz spotkań z ciekawymi ludźmi organizujemy głośne czytanie w plenerze. We wrześniu 2005 roku zorganizowano wycieczkę do Skansenu w Markowej, gdzie podczas chrupania gorących kielbasek z ogniska czytano dzieciom książkę pt. „Jak to ze lnem było”, której treść nawiązywała do opowieści przewodnika o przędzeniu lnu.

III i IV „Finał Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom”

Okazją do podsumowania dotychczasowej pracy liderów i koordynatorów akcji „Cała Polska czyta dzieciom” były finały III i IV Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom, których Przemyska Biblioteka Publiczna była współorganizatorem. Odbywały się one na Wzgórzu Zamkowym w Przemyślu. Finały te miały na celu przedstawienie całorocznej pracy liderów i koordynatorów w szkołach, przedszkolach, świetlicach środowiskowych i bibliotekach, były także okazją do zaprezentowania swoich osiągnięć. Obydwa finały uświetnili swoją obecnością przedstawiciele władz miejskich i powiatowych, a wśród nich Prezydent Miasta Przemyśla Robert Choma. Każdy z zaproszonych gości przeczytał fragment utworu, a dzieci przebrane za postaci z bajek brały udział w licznych konkursach i zabawach związanych z ulubionymi książkami.

Za aktywną i twórczą działalność na rzecz Fundacji ABC XXI „Cała Polska czyta dzieciom” Przemyska Biblioteka Publiczna otrzymała w 2005

roku wyróżnienie w Ogólnopolskiej Wiosennej Zbiórce Książek w kategorii „biblioteki w dużych miastach”. Również w konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię „Cała Polska czyta dzieciom” w roku szkolnym 2004/2005 otrzymaliśmy specjalne wyróżnienie.

Poprzez organizowanie różnorodnych form popularyzujących książkę wśród dzieci i młodzieży bibliotekarze Przemyskiej Biblioteki Publicznej chcą propagować ideę głośnego czytania, uwrażliwiać, stwarzać pretekst do obcowania z literaturą, a także ukazać bibliotekę jako miejsce przyjazne dziecku. Równie ważnym celem każdego przedsięwzięcia realizowanego w Bibliotece jest chęć sprawiania radości dzieciom, a uśmiechnięte buzie i ochota do coraz częstszego odwiedzania naszej Biblioteki dają nam pewność, że cel za każdym razem zostaje osiągnięty.

Małgorzata Piekarska

*Miejska Biblioteka Publiczna
Jasło*

Niezwykłe, ważne, ciekawe !, czyli o animacji dziecięcej

Miejska Biblioteka Publiczna w Jasle podejmuje szereg działań na rzecz promocji czytelnictwa miasta i regionu jasielskiego oraz edukacji, szczególnie w zakresie działalności informacyjnej. Edukacji czytelniczej i medialnej służą liczne lekcje biblioteczne, spotkania i imprezy.

W 2005 roku w Bibliotece, w niespełna czterdziestotysięcznym Jasle zarejestrowano w wypożyczalniach 11.557 osób. Średnio co trzeci mieszkaniec miasta jest więc czytelnikiem. W 2005 roku odnotowano 2.788 czytelników do lat 15.

Oddział dla Dzieci i trzy filie Biblioteki są miejscem inicjacji i animacji czytelniczej. Tej grupie czytelników proponuje się udział w stałych cyklach zajęć, akcjach czytelniczych, spotkaniach autorskich, konkursach, imprezach okazjonalnych.

Stale cykle zajęć organizuje się w czasie trwania roku szkolnego, wakacji letnich i ferii zimowych.

Cykle realizowane przez cały rok szkolny to m.in. „Lubię teatr” (2005/2006), „Niezwykłe! Ważne! Ciekawe!, czyli profesor Ciekawski na tropie” (2004/2005). W każdym roku szkolnym bierze w nich udział około 4 tysiące uczestników.

Wizytówką cyklu „Niezwykłe! Ważne! Ciekawe! ...” był profesor Ciekawski wymyślony przez laureatkę głównej nagrody w konkursie plastycznym. Uczestnicy, korzystając z dostępnych w bibliotece źródeł informacji, odkrywali tajemnice otaczającego świata, zdobywali wiedzę z różnych dziedzin nauki i techniki, poznawali sylwetki wielkich odkrywców i wynalazców, wykorzystywali ciekawe doświadczenia. Uzupełnieniem zdobytej wiedzy były działania plastyczne, zabawy literackie i ruchowe.

W programie zajęć „Lubię teatr” znalazło się głośne czytanie utworów tematycznie związanych z teatrem, przekazywanie wiedzy o teatrze i ludziach teatru, były też zajęcia plastyczne, zabawy w teatr, quizy i konkursy. Celem zajęć jest rozbudzenie zainteresowania teatrem jako dyscypliną sztuki łączącą w sobie różne jej dziedziny (plastykę, literaturę, muzykę). Uczestnicy poprzez zabawę zapoznali się z pracą reżysera, suflera, scenogra-

fa, a poprzez zabawę pantomimiczną „Kto jest kim w teatrze” poznawali teatralny „savoir-vivre”, szukali w bazach danych informacji, ciekawostek i anegdot o teatrze.

Cykl zajęć letnich. W czasie wakacji w 2005 roku zajęcia nosiły tytuł „Zielono nam - współcześni pisarze dzieciom” i obejmowały głośne czytanie wartościowych, lubianych i najczęściej wypożyczanych książek, m.in. Wandy Chotomskiej, Joanny Papużyńskiej, Anny Onichimowskiej, Joanny Olech, Grzegorza Kasdepke oraz gry i zabawy tematycznie związane z przeczytanym fragmentem. Uczestnicy poszukiwali skarbów, zaznaczali na mapie Polski miejsca, w których straszy, układali proste rymowanki i wierszyki z morałem.

„Wakacje z Muminkami” cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. W 2004 roku rozpoczynały się głośnym czytaniem fragmentów cyklu o Muminkach. Dzieci pomagały mamie Muminka zorganizować przyjęcie, projektowały stroje, biżuterię, rozwiązywały quizy, psychozabawy i krzyżówki.

Cykl zajęć zimowych. „Bajkowy karnawał - zima z książką” w czasie ferii w 2005 roku obejmował czytanie utworów polskich i obcych o tematyce zimowej. Był to punkt wyjścia do dobrej zabawy: gier, zabaw pantomimicznych i ruchowych, dram, kalamburów. Dużym zainteresowaniem cieszyła się zabawa polegająca na wspólnym układaniu opowiadania.

W tym roku organizowane były „Ferie z urwisami”. Ich celem było przybliżenie twórczości Astrid Lindgren. Poeci, poloniści, rodzice małych czytelników i bibliotekarze czytali fragmenty utworów szwedzkiej pisarki. Natomiast dzieci brały udział w grach zręcznościowych, układały z puzzli rozbity przez Emila wazę, tworzyły metafory o przyjaźni, rozwiązywały łamigłówki, rebusy i testy, wykonywały girlandy dla Pippi, kwiatowe witraże do nowego domu Lotty.

W 2004 roku celem zajęć „Feryjna lokomotywa Brzechwy i Tuwima” była dobra zabawa z wierszami klasyków literatury dziecięcej. Uczestniczyło w niej łącznie 440 dzieci z Jasła oraz zuchy i harcerze z powiatu jasielskiego. Na trasie podróży pociągami były miejscowości, których nazwy dzieci od razu kojarzyły z wierszami Tuwima i Brzechwy, jak np. Okularniki, Trąbalińsko, Samosie, Ptaszkowo. Odbyło się wiele zabaw i gier sprawdzających zręczność, spostrzegawczość, odwagę, samodzielność i kreatywność. Dużą atrakcją był bal u Kaczki Dziwaczki, dzieci tańczyły przy muzyce z filmu „Akademia Pana Kleksa”, przyznano nagrody za najciekawsze przebranie.

„Cała Polska czyta dzieciom”. Kiedy w 2001 r. Fundacja ABC XXI rozpoczęła akcję „Cała Polska czyta dzieciom”, placówka jasielska, mająca już swój dorobek w tym zakresie, natychmiast włączyła się do niej.

Akcja głośnego czytania rozwija się z roku na rok, przynosi znakomite efekty w postaci wzrostu liczby czytelników do lat 15, zwiększonego zainteresowanie dobrą, wartościową lekturą. Inauguracja Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom odbywa się w czasie festynu w Domu Dziecka w Wolicy, gdzie jest miejsce nie tylko na głośne czytanie, ale również na interesujące, różnorodne zabawy literackie, plastyczne i ruchowe, ognisko, kielbaski, ciastka, loterię fantową. Tradycyjnie w trakcie plenerowej imprezy, kończącej Tydzień Czytania, kilkaset dzieci otrzymuje w prezencie od sponsorów książki. Czytają dzieciom: burmistrz miasta, starosta powiatu, policjanci, strażacy, lekarze, przedsiębiorcy, księża, bankowcy, nauczyciele, bibliotekarze oraz rodzice i dziadkowie młodych czytelników. Odbywają się imprezy integracyjne, a spotkania organizowane są w szpitalu, księgarniach, Młodzieżowym Domu Kultury, Domu Dziecka, Hospicjum.

Sponsorzy przekazują w darze nie tylko książki, ale też ciastka, lizaki, napoje, baloniki. Organizowane są konkursy na czterowiersz o czytaniu książek, konkursy plastyczne, spotkania autorskie. W Ogólnopolskim Tygodniu Głośnego Czytania każdorazowo uczestniczy około 1.500 dzieci.

Konkurs Literackiej Twórczości Dziecięcej i Młodzieżowej na wiersz i opowiadanie, który odbył się w tym roku po raz jedenasty, przekształcił się w konkurs ogólnopolski. Pierwszy raz wpłynęły prace aż z 15 województw Polski oraz z Norwegii. W konkursie bierze udział średnio prawie 300 osób i 800 utworów. Uroczysty finał organizowany jest w sali widowiskowej z udziałem 400 osób, biorą w nim udział goście specjalni, m.in. Wanda Chotomska, Joanna Papuzińska. Odbywają się recitale poezji śpiewanej, występy dziecięcych zespołów tanecznych. To wielkie święto młodych adeptów twórczości literackiej i ich opiekunów. Wydaje się tomik z utworami laureatów.

Projekt „Sięgając źródeł - kultura i edukacja w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego” realizowany był w 2004 roku i obejmował zadania z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej. Do udziału w nim zaproszono przedszkolaków, uczniów szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych.

Uczniowie klas I-III szkoły podstawowej uczestniczyli w cyklu lekcji „Przez zabawę do wiedzy”. Poznawali historię i budowę książki, czasopiśma oraz historię Jasła i regionu. Zdobyta wiedza została sprawdzona podczas konkursu „Wiem, gdzie się dowiem”. Uczniowie klas starszych szkoły podstawowej uczestniczyli w cyklu lekcji „Różne źródła - jeden cel”, w cza-

sie których uczyli się korzystania z różnorodnych źródeł informacji, na koniec uczestniczyli w konkursie „Fakty, daty, wydarzenia”.

Zorganizowano konkursy plastyczne na zakładkę do książki i na exlibris Oddziału dla Dzieci. W trakcie zajęć powstały m.in. gazetki klasowe, projekty tras wycieczkowych po okolicy, plakaty reklamowe, ilustracje do legend.

Okazjonalne działania. Jest ich bardzo wiele, wymienię kilka ostatnich.

Znakomicie udał się tegoroczny majowy konkurs plastyczny na najbardziej wykonaną książkę o nietypowym kształcie. Powstały książki w kształcie latawca, lokomotywy, motyli, różnych postaci z bajek, były książki układanki. Prace wykonane były z drewna, plastiku, papieru, tektury, koralików, wstążek, kwiatków. W 2005 roku w trakcie „Andersenady” zorganizowany został konkurs plastyczny na ilustracje do baśni Andersena oraz konkurs czytelniczy.

Organizowaliśmy „Radość czytania z Wydawnictwem Egmont”. Podczas tej imprezy każdy uczestnik otrzymał książkę ufundowaną przez Wydawnictwo.

Odbył się też konkurs „Ten kraj chcę zwiedzać”, dzieci dzieliły się swoimi marzeniami o podróżach po Europie, Azji, Afryce, ale również po Polsce. Biblioteka jasielska organizuje Dzień Dziecka, „Mikołajki z Mikołajem”, bale karnawałowe, Walentynki, Dzień Matki, imprezy integracyjne, spotkania autorskie, m.in. z Joanną Papuzińską, Wandą Chotomską, Joanną Olech, Anną Onichimowską.

Posłużyłam się przykładami wybranych działań z lat 2004-2006. Udana działania animacyjne to dobra edukacja, świetna zabawa, znakomita promocja czytania i dobrej lektury, ale też biblioteki. Przybyło aktywnych czytelników dziecięcych, młodzi czują się bardziej związani, zaprzyjaźnieni z biblioteką, lepiej poznaliśmy ich rodziców i dziadków, przekonaliśmy się, jak dużo mamy w otoczeniu sprzymierzeńców, jak wielu docenia animację czytelniczą.

Świadczą o tym nagrody w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Biblioteka w 2003 roku otrzymała Statuetkę - nagrodę główną, w 2004 roku - Medal, a w 2005 roku - Super Statuetkę - najwyższą nagrodę, wyróżnienie w Pacanowie Jasielskiej Powiatowej Koziej Rady, wyróżnienie Fundacji IDEE za upowszechnianie poezji, a przede wszystkim zadowolenie najmłodszych i ich opiekunów.

Elżbieta Kuchta

*Miejska Biblioteka Publiczna
Jarosław*

Prezentacja „Rok Andersenowski”

Nazywam się Elżbieta Kuchta. Od 18 lat pracuję w MBP w Jarosławiu. Od początku swej pracy związana jestem z Oddziałem dla Dzieci. Od ponad 5 lat piastuję stanowisko kierownika Oddziału, który powstał w 1957 roku. Wydzielony został z księgozbioru ogólnego ówczesnej Miejskiej Biblioteki Publicznej przez znaną jarosławską postać - polonistkę, obecnie błogosławioną panią Annę Jenke. Na przestrzeni tych prawie 50 lat kilkakrotnie Oddział zmieniał swoją siedzibę. Z wyjątkiem trzech lat zawsze mieścił się poza głównym budynkiem, mimo że stanowi on główny trzon Biblioteki. W obecnym lokalu jesteśmy od dwóch lat i w chwili obecnej przygotowujemy się do kolejnej przeprowadzki. Od szeregu lat obsada personelu naszej placówki wynosiła 1,5 etatu. Od roku oprócz mnie pracuje stażysta.

Chciałabym teraz oprowadzić państwa po nim (*slajdy*). Schodami wchodzimy na pierwsze piętro budynku przy ulicy Rynek 15. Otwieramy drzwi i jesteśmy w środku. Lokal liczy ponad 150 m² powierzchni. Księgozbiór liczy ok. 15. tys. woluminów, a rocznie przerejestrowujemy ok. 1.400 czytelników. Od kilku lat praca Oddziału nastawiona jest na bardzo szeroko zakrojoną współpracę i działania w środowisku lokalnym. Jeszcze mocniej niż dotychczas połączona została współpraca z tym środowiskiem.

Współpracujemy i utrzymujemy stały kontakt:

- ze wszystkimi przedszkolami, szkołami podstawowymi i gimnazjami na terenie miasta
- z Domem Dziecka, Szkołą Specjalną, Szpitalnym Oddziałem Dziecięcym, dwiema świetlicami środowiskowymi, Muzeum Ziemi Jarosławskiej
- z przedszkolami i szkołami podstawowymi z okolicznych miejscowości, np. Makowisko, Surochów, Sobiecin, Chłopice,
- z Oddziałem dla Dzieci Przemyskiej Biblioteki Publicznej.

Nasza współpraca jest korzystna dla obydwu stron. Na przykład miniony 2005 rok możemy zaliczyć do bardzo udanych, gdy wziąć pod uwagę

liczbę przeprowadzonych lekcji, spotkań, imprez, konkursów i innych akcji dla dzieci w naszym Oddziale. Tu krótka statystyka:

- liczba imprez w roku 2005: 105
- liczba uczestników: 3.436

Dzisiaj chciałabym szerzej omówić obchody „Roku Andersena” (*slajd*) w prowadzonym przeze mnie Oddziale. Większość zeszłorocznych lekcji, konkursów, spotkań i innych form w ramach głośnego czytania upływała pod znakiem Andersena. Twórczość i 200. rocznica urodzin tego duńskiego bajkopisarza zainspirowała do różnego rodzaju działań. Również nasza placówka postanowiła szczególnie mocno zaakcentować ten fakt w naszym środowisku lokalnym.

Nasze działania rozpoczęłyśmy od cyklu spotkań „głośnego czytania” (*slajd*) pod wspólnym tytułem „Pan Andersen opowiada”, które miały stanowić początek długofalowych akcji „ANDERSEN”. Odbываły się one regularnie przez cały rok w naszym lokalu, ale nie tylko.

Najczęściej zimą odwiedzałam zaprzyjaźnione z nami szkoły, przedszkola, świetlice.

Pierwszym wynikiem tych działań był konkurs ze znajomości bohaterów i treści utworów duńskiego baśniopisarza pod hasłem „Dzień dobry, panie Andersenie” (*slajd*). Wzięli w nim udział uczniowie klas I-III ze Szkoły Podstawowej nr 4. W eliminacjach szkolnych wyłoniono 40 dzieci, spośród nich 20 przeszło do pierwszego etapu.

Konkurs ten przebiegał w dwóch etapach:

I etap (luty) to tzw. Tribondy baśniowe,

II etap (kwiecień) to Zabawy z baśniami.

W pierwszej części konkursu udział wzięło 20 uczniów z klas I- III. Wcześniej czytano im głośno 7 baśni Andersena. Pytania dotyczyły przeczytanych utworów. Dzieci pracowały w 5 rywalizujących ze sobą drużynach. Odczytywano pytanie. Na przygotowanie odpowiedzi uczestnicy mieli 2 minuty. Odpowiedzi udzielał kapitan zespołu. Dopiero po wypowiedzi kapitana piątej drużyny podawano właściwą odpowiedź i przyznawano punkty.

Do drugiej części awansowały 3 drużyny (*slajd*). Uczestnicy konkursu mieli dodatkowo zapoznać się z treścią kilku nowych baśni. W tym etapie pytania zadawane były w sposób nietypowy, np. dzwonił telefon komórkowy i rozmówcą okazywała się postać baśni andersenowskiej. Mówiła ona w sposób dla siebie charakterystyczny lub podawała dane dotyczące swojej osoby, tak by naprowadzić dzieci na swój ślad. Należało odgadnąć, kto

dzwoni. Odtwarzano też z płyty fragmenty utworów Duńczyka; należało podać tytuł utworu. Forma, w jakiej konkurs przeprowadzono, okazała się bardzo trafiona. Większość uczniów nie miała kłopotów z prawidłowymi odpowiedziami na konkursowe pytania. Publiczność uczestnicząca w spotkaniu gorąco zachęcała uczestników do walki o zwycięstwo. Podsumowanie tego konkursu odbyło się 9 maja w czasie dużej imprezy uświetniającej obchody Tygodnia Bibliotek.

Dalsza przygoda z baśniami Andersena prowadzona była w oparciu o konkursy plastyczne (*slajd*).

Zorganizowano ich 4.

Dla uczniów klasy III ze Szkoły Podstawowej w Makowisku zorganizowano konkurs rysunkowy na ilustrację do baśni Andersena „Dzielny ołowiany żołnierz” (*slajd*). Dzieci otrzymały dyplomy i nagrody książkowe. Dodatkowo nagrodzono je zaproszeniem na Dzień Dziecka w Oddziale dziecięcym (*slajd*). Impreza odbyła się 30 maja w sali widowiskowej Państwowego Ogniska Baletowego. Złożyły się na nią:

- występ teatryku „Wiercipiętek” z adaptacją bajki „Tomcio Paluszek”,
- spotkanie autorskie z Małgorzatą Hadław i jej książką „Przytulam do serca”,
- wręczenie nagród laureatom konkursu rysunkowego.

W kolejnych dwóch konkursach rysunkowych: na ilustrację do wybranej baśni Andersena i na ilustrację do utworu „Pięć ziarenek grochu” (*slajdy*) udział wzięły dzieci z Miejskiego Przedszkola nr 10 i 9. Wszystkich małych twórców nagrodzono dyplomami uczestnictwa i słodyczami.

Uwagę państwa chciałabym też zwrócić na konkurs plastyczny ogłoszony w kwietniu. Był to konkurs pod hasłem: „Figurka ulubionej postaci z baśni Andersena” (*slajd*). Początkowe obiekcje, czy aby konkurs spotka się z zainteresowaniem ze względu na koszty, które z sobą niósł, okazały się nieuzasadnione. Na konkurs napłynęło 70 prac wykonanych różnymi technikami plastycznymi, przedstawiających znanych bohaterów andersenowskich opowieści.

Zaangażowanie uczestników przerosło nasze najśmielsze oczekiwania (*slajdy*). Do realizacji projektu włączyły się niemal wszystkie szkoły podstawowe oraz świetlice środowiskowe z terenu miasta i okolic. Prace wykonane przez dzieci okazały się tak piękne i tak różnorodne, że grono artystów zaproszonych do ich oceny nie było w stanie wybrać najlepszej pracy. Wspólnie podjęliśmy decyzję o przyznaniu kilku równorzędnych nagród w 5 kategoriach:

- za pomysł (Królowa Śniegu z szarego papieru),
- za wykorzystanie ciekawego materiału (Królowa Śniegu w saniach),
- za zgodność z treścią baśni (Ołowiany żołnierz w kanałach miejskich),
- za wykonanie rodzinne (Calineczka, Brzydkie kaczątko, Ołowiany żołnierz),
- za postać z mniej znanej baśni (Świniopas).

Finał konkursu odbył się w czerwcu. Zakupiono piękne nagrody rzeczowe dla zwycięzców, dzięki hojności firmy „Dispol” i przyjaciela naszej biblioteki pani Anny Dusiło. Przygotowano także pokonkursową wystawę wszystkich prac, jakie napłynęły. Była ona zwiedzana przez naszych czytelników i gości. Cieszyła się ogromnym zainteresowaniem. Szereg prac uległo wskutek tego zniszczeniu.

Na koniec krótka statystyka liczbowa podsumowująca działania jarosławskiego Oddziału dla Dzieci w roku 2005 - Roku Andersena (*slajd*).

Przygotowanie, rozpropagowanie i wiele innych czynności związanych z organizowaniem wszystkich tych przedsięwzięć wymagało wiele pracy, czasu i zaangażowania wielu osób, instytucji i sponsorów. Dodatkową nagrodą za nasz trud są sami uczestnicy tych przedsięwzięć. W czasie spotkań finalizujących daną akcją radość i dumę na twarzach dzieci oraz ich opiekunów szkolnych i rodziców stanowią wspianą zapłatę. Motywują jednocześnie do dalszych działań.

Towarzyszy im podniosła atmosfera wywołana emocjami, fleszami aparatów fotograficznych i kamer wideo.

Anna Metyk

*Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna
Ustrzyki Dolne*

Animacja czytelnicza w bibliotece

Do działalności biblioteki należy m.in. promocja czytelnictwa i kultury wśród mieszkańców Ustrzyk Dolnych i okolic. Biblioteka zjednuje sobie najmłodszych czytelników dzięki organizowaniu imprez. Dużym powodzeniem cieszą się: konkursy, zgaduj-zgadule, zajęcia plastyczne, gry i zabawy towarzyskie, które organizowane są przez cały rok.

Podczas wakacji i ferii organizowane są zajęcia dla dzieci, które spędzają czas wolny w mieście. Uczestnicy biorą udział w konkursach literackich, konkursach okolicznościowych np. z okazji Dnia Dziecka czy św. Mikołaja oraz w pogadankach dotyczących zwyczajów i obyczajów obchodzonych w naszym kraju, np. z okazji Świąt Wielkanocnych, zabaw andrzejkowych i karnawałowych.

Biblioteka chętnie gości u siebie dzieci z przedszkoli, dla których organizowane są lekcje biblioteczne służące zapoznaniu młodego czytelnika z biblioteką. Nasza placówka włączyła się do akcji „Cała Polska czyta dzieciom”.

Biblioteka współpracuje również z młodzieżą. Dużym powodzeniem cieszą się wieczorki poetyckie, spektakle teatralne, konkursy recytatorskie oraz montaż słowno-muzyczne. Czytelnicy chętnie uczestniczą w spotkaniach z poetami, pisarzami i dziennikarzami. W ostatnich latach gościli tu m.in.: Teresa Kaczorowska, Marta Fox, Leon Chrapko i Krzysztof Petek.

Biblioteka promuje artystów bieszczadzkich oraz młodych twórców z Ustrzyk Dolnych i okolic, poprzez organizowanie ich wystaw: malarstwa, grafiki, fotografii, rzeźby, witraży i szkła artystycznego.

Ustrzycka biblioteka uczestniczy także w imprezach organizowanych przez inne instytucje. Angażuje się w organizowanie Dni Ustrzyk Dolnych i Gminnych Dni Rodziny.

W ramach własnej działalności kulturalno-oświatowej współpracujemy z Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym i ze Stowarzyszeniem „Civitas Christiana”.

Stałym elementem działalności promującej czytelnictwo są wystawy literackie i wystawy zbiorów biblioteki.

Ponadto biblioteka ściśle współpracuje z przedszkolami, szkołami podstawowymi, gimnazjalnymi i średnimi z terenu powiatu bieszczadzkiego.

Danuta Grzybek

*Krośnieńska Biblioteka Publiczna
Krosno*

Zajęcia animacyjne z dziećmi w ramach programu edukacyjno-wychowawczego „Dzieci poznają świat”

Program „Dzieci poznają świat” - to część składowa biblioterapii prowadzonej przez Dział Zbiorów Audiowizualnych KBP w Krośnie. Dla dorosłych czytelników - odbiorców książki mówionej - funkcjonuje ona w ramach programu „Książki, które pomagają żyć”, zaś dla dzieci i młodzieży prowadzimy zajęcia animacyjno-edukacyjne. Bohaterowie książkowi - jak twierdzą bibliotekoznawcy - zastępczo zaspokajają potrzeby dziecka, dają mu chwilowe ukojenie, uspokojenie, budzą nadzieję na spełnienie oczekiwań, budują poczucie, że nawet jeśli są odrzucone teraz, to kiedyś - tak jak przysłowiowy Kopciuszek - odniosą zwycięstwo.

„Dzieci poznają świat” to program edukacyjno-wychowawczy, który prowadzimy od 11 lat, przebiega on długofalowymi - półrocznymi i rocznymi cyklami. Uczestniczy w nim zarówno młodzież i dzieci zdrowe, jak i te z różnymi zaburzeniami zdrowotnymi (zaburzenia umysłowe, psychoruchowe, wady wzroku). Pracujemy z młodzieżą z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turaszówce, w której uczą się dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim. Tematyka i przebieg tych zajęć bardzo ściśle i szczegółowo opracowywana jest z nauczycielami i opiekunami poszczególnych grup. Spotkania mają najczęściej charakter zajęć manualnych, gdyż większość uczestników ma problemy z mową, słuchem i koncentracją.

„Czarodzieje marzeń i snów” to cykl realizowany z grupą dzieci młodszych, uczęszczających do Świetlicy Terapeutycznej działającej w Miejskim Zespole Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych z Oddziałami Integracyjnymi w Krośnie. Zajęcia te mają na celu uwrażliwienie dzieci, są próbą wydobywania z nich pozytywnych emocji, wspólnego uczenia się, jak odróżnić dobro od zła. Pracujemy w oparciu o naukę płynącą z najpiękniejszych bajek i baśni. Dzieci widzą, że to właśnie z nich płynie miłość do świata i ludzi, wrażliwość na ludzkie cierpienia, strach, niedolę. Oto kilka przykładowych tematów zajęć terapeutycznych:

- „Lusterko, lustreczko powiedz mi przecie” to przybliżanie pojęć: akceptacja, szacunek, koleżeństwo, życzliwość, wyrozumiałość,
- „Sprawni inaczej” to świat „Ołowianego żołnierzyka” i pojęcia: niepełnosprawność, choroba, kalectwo, ułomność,

- „Dziewczynka z zapalkami” uczy, co to obojętność, znieczulica, dom, bezdomność, rodzina i więzi rodzinne.

Dzieci starsze z tejże świetlicy biorą udział w programie: „Zaczarowany kuferek czasu, czyli w kręgu krośnieńskich legend”. Bo „są ludzie i miejsca, o których pamięć nie ginie. Pokolenia pokoleniom przekazują o nich wieści, często spowijane w magiczne pajęczka słów. I ludzie ci lub miejsca - stają się legendą. W wielu miejscach, wielu odmianach. Tak też jest i z tymi, które ulokowały się w Krośnie i okolicach tego grodu”. Mając na uwadze powyższy cytat, poznajemy legendę o krośnieńskich dzwonach, krośnieńskich prządkach czy o Annie i Stanisławie Oświęcimach.

Jak już wspomniano, wszystko zaczęło się 11 lat temu, gdy pomyśl, by cyklicznie współpracować z krośnieńskimi przedszkolami, zaowocował programem pod wspólnym tytułem „Dzieci poznają świat”. Okazało się, że przedszkola bardzo chętnie wyszły naprzeciw inicjatywie Biblioteki i cykl ten jest już dzisiaj swoistą kroniką naszej pracy animacyjno-wychowawczej. Możemy do niej zaglądnąć. I tak oto:

- rok 1995 - to program „Dzień dobry Panie Andersenie”, w którym uczestniczyło 220 osób,
- w roku 1996 Krośnieńska Biblioteka włączyła się do światowej walki o ochronę przyrody. Wyrazem tego była realizacja rocznego programu pt. „Zostawcie nam skrawek błękitnego nieba”. Uczestniczyło w nim 6 grup przedszkolnych. Myślą przewodnią spotkań było zrozumienie przykazania zawartego w „Zielonej antologii” „(...) pomyśl o tym - nie posiadasz Ziemi na własność - jesteś tylko jej stróżem”. Posługując się rysunkiem, albumami, przeźrocami, filmem, makietą, uczestnicząc w grach i zabawach, realizowaliśmy m. in. takie tematy jak:
 - „Dlaczego słowik nie śpiewa?”
 - „Zabawa w lesie i na podwórku”
 - „Uśmiech Matki Ziemi”
 - „Nie śmieć, kolego!”

Najdłużej trwającym programem - prawie 2,5-letnim - był „Przed-szkolny savoir-vivre”, w którym uczestniczyło aż 18 grup przedszkolnych. Trzy czarodziejskie słowa: „proszę, dziękuję, przepraszam” rozbrzmiewały w murach Krośnieńskiej Biblioteki. Na podstawie przygód mieszkańców „Leśnego Grodu” dzieci próbowały zrozumieć wiele zagadnień dotyczących życia w rodzinie i otaczającym je świecie. Uczyły się kultury osobistej, właściwego zachowania się w przedszkolu, na podwórku, w miejscach publicznych. Dawano dzieciom wskazówki i wspólnie odpowiadaliśmy na pytania, m. in.:

- Co to znaczy być grzecznym?

- Jak zachować się w niebezpieczeństwie?
- Dlaczego przemoc jest zła?

Przez cały czas trwania programu dzieci walczyły o zdobycie tytułu „Przedszkolny Mistrz Savoir-vivre’u”.

Bardzo lubianym przez dzieci programem był cykl „Pozwólcie zakwitnąć moim marzeniom”. Zajęcia te dawały dzieciom możliwość pracy twórczej, rozwijały wyobraźnię.

Pobudzaliśmy fantazję, tworząc dla „Ośleń skórki” piękne, baśniowe kreacje: „suknie barwy pogody, sukienki barwy księżycy i szatę barwy słońca” - dziecko malarzem.

Tworzyliśmy „książkę mówioną”, gdy nagrywaliśmy na taśmę nieprawdopodobne - smutne lub wesołe - dalsze losy Tomcia Palucha i Czarodzieja Bambolinniego” - dziecko pisarzem, autorem książki dla swych niewidomych kolegów.

Uczyliśmy się pięknie mówić, powtarzając zasady przedszkolnego „savoir-vivre’u”, a nieocenioną pomocą służyły nam wiersze nieśmiertelnego „Pana Brzechwy” - dziecko aktorem i lektorem.

Lepiliśmy z modeliny słynny nos świata („Pinokio”) i zrobiliśmy zastawę stołową („Stoliczku nakryj się”) - dziecko rzeźbiarzem.

Dzieci były również statystami, reżyserami i scenografami, gdy wystawialiśmy teatryk „Calineczka”

Najnowsza część cyklu „Dzieci poznają świat” nosi tytuł „Przy szabasowych świecach” i będzie kontynuowana w roku szkolnym 2006/2007. Program ten jest odpowiedzią na ogólnopolski apel: „Przywróćmy pamięć”, którego koordynatorem jest Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego i Centrum Edukacji Obywatelskiej. „Szalom, szalom” - „pokój, pokój” - słowa te rozbrzmiewały 15 maja b.r. w Dziale Zbiorów Audiowizualnych Biblioteki, gdzie odbył się poranek poświęcony pamięci Żydów mieszkających w Krośnie i okolicy. Uczniowie z Gimnazjum nr 3 w Krośnie zaprezentowali wiersze, piosenki, skecze autorów żydowskiego pochodzenia, a humor i dowcipy z charakterystycznym „aj..., aj..., aj...” - bawiły, uczyły, śmiały.

18 czerwca b.r. mieliśmy okazję zaprezentować naszą pracę podczas ogólnopolskiego podsumowania I etapu programu w siedzibie Fundacji w Warszawie. Pokazaliśmy tam również prace plastyczne, albumy, wywiady - które są żywą legendą zapisaną w pamięci mieszkańców naszego miasta.

Był to nasz „Znak Obecności i Pamięci”.

Bożena Kruczkowska

*Krośnieńska Biblioteka Publiczna
Krosno*

Tradycja *Spotkań Wtorkowych* wobec oczekiwań dzieci

Spotkania Wtorkowe dla dzieci w Filii nr 4 mają tradycję tak długą, jak długo istnieje ta Biblioteka (prawie 30 lat). Zawsze odbywały się one we wtorki, zawsze po godzinie 16:00.

Kiedyś nazywały się *Wieczorami Bajek*. Dzieci chętnie przychodziły, by posłuchać opowiadanych bądź czytanych bajek. Oglądały je na przeźroczach, później na video.

Bajka czy baśń, czytana czy opowiadana, przemawiała do dzieci najbardziej. Rozbudzała ich wyobraźnię, była źródłem wzruszeń kształtujących życie wewnętrzne. Pod wpływem lektury dzieci próbowały niektóre fragmenty inscenizować, tworząc w ten sposób pierwsze teatryki, na które zapraszały publiczność.

Cechą charakterystyczną spotkań odbywających się w Bibliotece w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych było to, że z dziećmi bardzo często przychodzili dorośli: rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo. Towarzysząc dzieciom, uczestniczyli w spotkaniach, biorąc w nich niekiedy aktywny udział, np. pomagali w przygotowaniu dekoracji do teatryków, byli widownią, pomagali organizować bale karnawałowe.

Z czasem *Wieczory Bajek* zmieniły nazwę na *Spotkania Wtorkowe*. Dało to większą swobodę w dobieraniu tematów spotkań.

Nadal na każdym spotkaniu dominowała książka lub tematy z nią związane. Niekoniecznie musiała to być bajka, tym bardziej, że do biblioteki zaczęły przychodzić dzieci starsze, o różnych zainteresowaniach.

Charakter spotkań zależał przede wszystkim od wieku i oczekiwań dzieci. Ponieważ dzieci chętnie z sobą rywalizują, lubią się chwalić swoimi umiejętnościami i wiedzą, w propozycjach zaczęły dominować różne konkursy i turnieje wiedzy, przy których bardzo pomocna stała się literatura popularnonaukowa, dotychczas niezbyt chętnie wykorzystywana. Dzięki tym konkursom wzrosło zainteresowanie nią, co bardzo cieszyło.

Oto tytuły niektórych tylko konkursów: „Konkurs na najlepszego znawcę książek przygodowych”, „Konkurs o tytuł omnibusa bibliotecznego”, „Konkurs na Super Czytelnika”, „Mistrza wiedzy ogólnej” czy „Kon-

kurs wiedzy 1 z 10". Organizowane były również drużynowe turnieje wiedzy o trochę wyższej randze np. „Mickiewicz - życie i twórczość”, „O Sienkiewiczu wiem wszystko”, „Turniej wiedzy ekologicznej” czy „Turniej wiedzy o Ignacym Łukasiewiczu”.

Systematyczny kontakt dziecka z książką aktywizuje jego rozwój nie tylko intelektualny, ale i emocjonalny, budzi wrażliwość estetyczną, sprzyja rozwojowi postaw twórczych oraz wyzwala różne formy ekspresji.

Dla dzieci chcących „wypowiadać się plastycznie” przygotowywane są zajęcia, na których bawiąc się, tworzą różnymi technikami fantastyczne dzieła, np. biżuterię z koralami i makaronu, witraże na okna, kompozycje z suszonych roślin, obrazy malowane na kamieniach, makramy itp.

Kilka razy do roku ogłaszane są konkursy plastyczne, w których mogą brać udział nie tylko dzieci regularnie uczestniczące w spotkaniach, ale wszyscy chętni. Rozstrzygnięcie zawsze odbywa się we wtorek, zawsze też nadaje się mu uroczysty charakter.

Oto niektóre z ciekawszych konkursów plastycznych: „Krosno w XXI wieku”, „Krosno moje miasto”, „Jesienne ekspresje”, „Portret przyjaciela”.

W ubiegłym roku, wychodząc naprzeciw fotograficznym zainteresowaniom młodzieży, ogłoszono konkurs pt. „Prosto z Krosna - okiem reportera”. Był to ciekawy konkurs i być może nie każdego roku, ale co dwa lata, na zasadzie cyklu będzie się w Filii nr 4 do tego tematu powracać, bo widać, że w obecnych czasach fotografia staje się wśród dzieci popularną formą wypowiedzi artystycznej, dającej duże możliwości tak w poszukiwaniu tematów, jak i stosowaniu nowych technik.

Dla tych, którzy lubią recytować, organizowane są konkursy, których tematyka zazwyczaj związana jest z przypadającą rocznicą (urodzin lub śmierci) znanego twórcy, świętami bądź porami roku (np. „Gdy mróz ściśnie...”, „Najpiękniejsze wiersze o wiosnie”, „Ona mi pierwsza pokazała gwiazdy”, „Bajki do poduszki - wiersze Ewy Szelburg-Zarembiny” i wiele innych).

I jeszcze jedna forma budząca postawy twórcze u dzieci, ciesząca się w tej Bibliotece chyba najtrwalszym i największym zainteresowaniem. Są to zabawy w teatryki. Tutaj od zawsze dzieci chcieli bawić się w teatr, coś przedstawiać, pisać przed publicznością.

Wiele lat temu występy odbywały się za kurtynką zrobioną ze zwykłej zasłony. Później powstał teatryk ze starego regału, gdzie była już scenka i rozsuwana kurtynka, a obecnie mamy już łatwo montowaną, dużą (choć nadal prowizoryczną) scenę, na której swobodnie mogą występować „żywi

aktorzy”. Przez te lata uzbierała się również szafa pełna kukiełek, które wykorzystywane są nie tylko w teatrzykach, ale i przy innych zabawach z dziećmi.

Wykorzystując zapal dzieci do tego typu zajęć, pokuszono się w 2003 roku o zorganizowanie I Festiwalu Bajek. Zaproszono do udziału dzieci z krośnieńskich szkół podstawowych i gimnazjów. Udało się zgłosić 10 bardzo dobrze przygotowanych zespołów, które prezentowały się w krótkich 10-, 15-minutowych inscenizacjach. Była także publiczność - przedszkolaki z pobliskich przedszkoli, były brawa i wyróżnienia ze strony jurorów, piękne nagrody książkowe oraz nagroda publiczności.

Zachęczone powodzeniem panie z Filii nr 4 zorganizowały II Festiwal, a potem III - każdego roku proponując inną tematykę i inną formę przedstawienia.

Festiwal jest to jednorazowa impreza w roku, przygotowana przy współudziale szkół. Nie wszystkie jednak dzieci mają okazję w nim uczestniczyć, są też takie, które nie zostały wybrane albo nie miały odwagi się zgłosić.

Na *Spotkaniach Wtorkowych*, w przedstawieniach wspólnie przygotowywanych, każdy chętny dostaje rolę i nieważne jest, że ma nie najlepszą dykcję albo że nosi aparat na zębach. Przede wszystkim liczą się chęci.

Na spotkania do Biblioteki przychodzą również dzieci ze świetlicy szkolnej. Przygotowuje się z nimi krótkie scenki, które później prezentują nie tylko w Bibliotece, ale również w swojej szkole. W ten sposób powstały w tym roku szkolnym cztery, cieszące się popularnością krótkie przedstawienia.

Spotkania Wtorkowe „weszy” nie tylko do szkoły, ale trafiły również do pobliskich przedszkoli, gdzie wykorzystując księgozbiór Biblioteki, kukielki i inne materiały, pomaga się nauczycielom wprowadzać małe dzieci w świat książki.

Oferta dla przedszkoli jest dość szeroka. Robi się to wszystko po to, aby kontakt dziecka z książką był inspiracją nie tylko do zabawy, ale by pobudzał naturalną ciekawość, która kiedyś, mamy nadzieję, zaowocuje świadomym czytelnictwem.

Bibliotekarki z Filii nr 4 marzą, by dzieci czytały dużo, chętnie, płynnie i ze zrozumieniem, by rozwijały wyobraźnię, pamięć, wzbogacały swoje słownictwo i wiedzę, by książki stały się ich pasją.

Wszystkie nasze poczynania są temu podporządkowane. Tworzymy pozytywną atmosferę motywacji i zachęcamy do sięgania po książkę. Przygotowywane zajęcia są dostosowywane do potrzeb i zainteresowań dzieci.

Istnieje jednak odczucie, że coraz trudniej jest rywalizować np. z atrakcjami dostępu do Internetu, komputerowych gier itp., które obecnie dzieci bardzo absorbują, pochłaniając ich wolny czas.

W Filii nr 4 lansuje się zasadę, że przecież jedno nie musi wykluczać drugiego, chodzi tylko o to, by umieć z tego korzystać rozsądnie, wybierając co lepsze.

W Filii nr 4 jest kilka komputerów z dostępem do Internetu i choć jest to bardzo dobre źródło informacji, z którego należy korzystać, to przede wszystkim preferowana i promowana jest książka.

Systematycznie wzbogacany jest księgozbiór o bestsellery literatury dla dzieci i młodzieży, potrzebne lektury i coraz ciekawiej wydawaną literaturę popularnonaukową. Bo przecież nie chodzi o to, by książki tylko zdobiły półki i pozostawały dzieciom nieznanymi.

Jak długo *Spotkania Wtorkowe*, organizowane w Filii nr 4, będą dla dzieci atrakcyjne, jak długo będzie można sprostać oczekiwaniom ich uczestników, trudno przewidzieć.

Z założenia spotkania miały być dla dzieci zabawą, atrakcyjną formą spędzania czasu, dla bibliotekarzy metodą popularyzowania książek, rozwijaniu czytelnictwa. Być może nadszedł czas, by znów kolejny raz coś zmienić w ich konwencji?

Maria Marciniak

*Krośnieńska Biblioteka Publiczna
Krosno*

Budowanie więzi czytelniczych

„Biblioteki dla dzieci służą wychowaniu dzieci, wyrabianiu w nich potrzeby stałego obcowania z książką, wrażliwości na jej treść i formę oraz umiejętności czytania; dostarczają one kulturalnej rozrywki i przygotowują do korzystania z bibliotek dla dorosłych” - tak definicja z „Encyklopedii bibliotekarstwa współczesnego” określa nasze zadania.

W Krośnieńskiej Bibliotece Publicznej do ich realizacji powołano dwie biblioteki dziecięce: Oddział dla Dzieci przy ul. Ordynackiej 8 i Filię nr 8 przy ul. Wojska Polskiego 41. Obie starają się zdobyć jak największą liczbę małych czytelników i rozbudzić w nich zainteresowania czytelnicze poprzez udostępnianie im książek i czasopism, a także pracę kulturalno-oświatową.

Przygotowywane przez nas imprezy i zajęcia czytelnicze mają na celu przybliżenie dzieciom klasyki literackiej, uwrażliwienie na piękno języka polskiego w bajkach, baśniach, wierszach i opowiadaniach, pobudzanie wyobraźni, wzbudzanie zainteresowań otaczającą nas rzeczywistością, rozwijanie zainteresowań poznawczych i wyrabianie krytycyzmu.

Prace te rozpoczynamy z najmłodszymi czytelnikami, czyli przedszkolakami. Zapraszamy do biblioteki wszystkie grupy przedszkolne. Zaczynamy od zwiedzania naszej placówki, a potem rozpoczynają się zajęcia tematyczne, wybrane przez wychowawców przedszkolnych lub cykle proponowane przez bibliotekarzy, jak np. „Spotkania z bajką” czy „Baśnie Pana Andersena”. Zakres działań ustalany jest przez obie strony, co tworzy wzajemne więzi.

Przedszkolaki uczestniczą także w konkursach recytatorskich, np. „Wiersze i wierszyki Wandy Chotomskiej”, „Wierszykarnia Danuty Wawilów”, w konkursach plastycznych, np. „Rysunkowy list do św. Mikołaja”, „Kolorowa jesień”.

Wielką popularnością w latach, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych cieszyła się impreza pod nazwą „Wieczory baśni”. Co tydzień w czwartki, przedszkolaki i dzieci z młodszych klas spotykały się w pokoju baśni w Oddziale dla Dzieci, a później także w Filii nr 8, aby słuchać czytanych lub opowiadanych baśni i bajek. Potem brały udział w rozwiązywaniu

zagadek, rysowaniu ilustracji do czytanych im opowieści, a także oglądały bajki na przeźroczach. Ta niezwykła impreza „przegrała” z bajkami video, telewizją satelitarną i kablową oraz komputerami.

Zajmujemy się nie tylko czytelnikami najmłodszymi. Układając plany staramy się, aby każda klasa szkoły podstawowej i gimnazjum mogła uczestniczyć w ciągu roku szkolnego w naszych przedsięwzięciach.

Tematyka imprez uwzględnia rocznice literackie, pory roku, święta religijne i państwowe (np. Boże Narodzenie, Wielkanoc, Dzień Odzyskania Niepodległości, Święto Konstytucji 3 Maja, a także Dzień Babci i Dziadka, Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Matki i Ojca, Dzień Dziecka), ferie zimowe i wakacje; święta regionalne (np. Dni Krosna) oraz święta związane z książkami i biblioteką.

Rodzaje imprez:

- 10-dniowy cykl zajęć na ferie zimowe; każdego roku tematyka związana jest z bestsellerami książkowymi, były więc już „Ferie z głową”, „Ferie na wesoło”, „Lindgreniada”, „Superekspres - Ferie '2006”,
- w czasie wakacji organizowaliśmy zajęcia pt. „Kolorowe wakacje”, „Wakacje z pędzlem”,
- konkursy literackie: „List z wakacji” (V edycja) dla klas V i VI, „List do Pippi” dla klas III i IV, „Moja Babcia i mój Dziadek” dla klas III i IV, „Kartki z pamiętnika, czyli sceny z życia szkoły” dla gimnazjalistów, „Pilny list do św. Mikołaja” dla klas II i III,
- konkursy literacko-plastyczne: „Moja własna książeczka” dla klas II-V szkół podstawowych, „Mały przewodnik po Krośnie” dla klas V-VI, „Wizytówka - reklamówka naszej biblioteki” dla klas IV-VI,
- turnieje wiedzy, m.in. dwuetapowy „Turniej wiedzy ekologicznej”,
- konkursy plastyczne o bardzo różnorodnej tematyce, m.in.:
 - ilustracje do wierszy, bajek, baśni i opowieści („Ilustracje z humorkiem do wierszy Juliana Tuwima”, „Ilustracje do wierszy Danuty Wawiłow”, „Ilustracje do ulubionej książki”),
 - projekty okładek do utworów różnych pisarzy np. Wandy Chotomskiej, Janiny Porazińskiej,
 - postacie literackie np. „Portret czarnoksiężnika z Krainy Oz”, „Bajkowe królowy i księżniczki”,
 - tematy okolicznościowe np.: „Rysunkowy list do św. Mikołaja”, „Barwy jesieni”, „Wesoła pisanka”, „Stroiki na Święto Bożego Narodzenia”, „Portret mojej Mamy”,

- tematy różne np. „Rysuję, co lubię”, „Moja maskotka”, „Biblioduszek, czyli dobry duszek biblioteki dla dzieci”

Od września 2005 roku Filia nr 8 organizuje wernisaże dziecięce, które są przygotowaniem małych czytelników do uczestnictwa w życiu kulturalnym dorosłych. Odbyły się już następujące wystawy: „Szkolny wernisaż” - otwarto na nim wystawę pokonkursową prac „Szkoła marzeń”; „Andersenowski wernisaż” - z wystawą „Ilustracje do baśni H. Ch. Andersena”; „Karnawałowy wernisaż”, na którym zaprezentowano karnawałowe maski itd.

Oprócz konkursów rysunkowych prowadzimy wiele zajęć plastycznych, w których uczestniczą dzieci uzdolnione manualnie. Rysują, malują, lepią, używając różnych materiałów plastycznych i ucząc się nowych technik malarskich i rzeźbiarskich.

Poprzez organizowanie konkursów recytatorskich, konkursów głośnego czytania oraz inscenizacje teatralne propagujemy kulturę żywego słowa. Wiele z tych imprez ma już swoje długoletnie tradycje.

Do konkursów recytatorskich należą: „Wiersze o zimie”, „Wiersze o jesieni”, „Wiersze spod choinki” (VI edycja), „O Mamie wiersz Ci powiem” (VI edycja), „Polska w poezji dziecięcej (IV edycja).

Konkursy głośnego czytania w Filii nr 8 mają edycję wiosenną i jesienną i zatytułowane są „Czytam, bo lubię - Wiosna” (dla kl. II), „Czytam, bo lubię - Jesień” (dla kl. III i IV), natomiast w Oddziale dla Dzieci odbywają się ph. „Mistrz pięknego czytania”. Czytamy wspólnie od 2000 roku. Konkursy znalazły poparcie rodziców i nauczycieli.

Wystawiono także wiele inscenizacji teatralnych, m.in. „Eko-Kapturek”, „Dajmy dzieciom radość i słońce” i inne.

W bibliotekach organizowane były spotkania autorskie, m.in z Wandą Chotomską, Beatą Ostrowicką, Andrzejem Grabowskim.

Oprócz dużych imprez w bibliotece często odbywają się tzw. małe spotkania, podczas których dzieci rozwiązują krzyżówki („Spotkania z krzyżówką”), grają w gry towarzyskie, planszowe, układają puzzle, oglądają filmy fabularne i bajki.

Biblioteki dla dzieci są też współorganizatorami różnych konkursów ogłaszanych przez Bibliotekę na terenie miasta, np. „Strofy o książce” - konkurs recytatorski, „Krosno - moje miasto” - konkurs plastyczny, „Bajkowy korowód” - prezentacja przedszkoli krośnieńskich. Oddział i filia współpracowały też przy organizacji programów międzynarodowych: Svidnik (2002) i Prešov (2005).

Staramy się spotykać z naszymi małymi użytkownikami jak najczęściej, co daje wymierne rezultaty. Po każdej imprezie, konkursie, spotkaniu zapisują się nowi czytelnicy, którzy pozostają z nami nie tylko jako uczniowie, ale także jako dorośli przyprowadzają do nas swoje dzieci.



*Bronisław Baran, zastępca Prezydenta Miasta Krosna
wita uczestników Konferencji*



*Honorowi Goście Konferencji (od lewej): Barbara Bocianowska (Starostwo
Powiatowe w Krośnie), Zygmunt Rysz (Urząd Miasta Krosna), Anna Dubiel
(Rada Miasta Krosna), Bronisław Baran - zastępca Prezydenta Miasta
Krosna*



Referaty wygłaszają: Larysa Luhova (Lwów, Ukraina) ...



... i Elena Rusiňaková (Prešov, Słowacja)



Referaty wygłaszają: Anna Popiková (Svidnik, Słowacja) ...



... i Albertné Bihari (Nyiregyhaza, Węgry)



Komunikaty wygłaszają: Teresa Leśniak (Krosno) ...



... i Lucyna Kloczkowska (Rzeszów)



Komunikaty wygłaszają: Beata Szybka (Jasło) ...



... i Elżbieta Kuchta (Jarosław)



*Uczestnicy konferencji w Czytelni Głównej
Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej*



ISBN 83-905155-6-3
ISBN 978-905155-6-4